

**МЕЖДИННА ОЦЕНКА
НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
СЕПТЕМВРИ ЗА ПЕРИОДА
2014 - 2020 г.**

София, ноември 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

Нормативно основание на ОПР и на междинната оценка

Методология и подход на междинната оценка

I. АНАЛИЗ НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ

- Демографски данни
- Заетост и безработица
- Състояние на местната икономика
- Основни икономически показатели

II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ 2014 – 2020

III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

- Финансова осигуреност на ОПР
- Основни източници на финансиране на ОПР
- Въздействие на изпълнението на ОПР
- Програмно осигуряване на ОПР

V. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР

- Изводи
- Предпоставки за актуализация на ОПР
- Препоръки

VI. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. СИНТЕТИЧНА ТАБЛИЦА ЗА РЕСУРСНАТА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ОПР
2. СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ И ДИАГРАМИТЕ
3. СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Междинна оценка на Общинския план за развитие на община Септември 2014-2020 г. е извършена от АКТАТ ООД, гр. София, съгласно подписан договор № 211/30.10.2017 година.

Нормативни основания за Междинната оценка и процеса на мониторинг на ОПР

Съгласно Закона за регионалното развитие, чл. 33, и чл. 36, ал. 1. междинната оценка на общинския план за развитие се извършва след третата година от програмния период 2014-2020 г. Междинната оценка се разглежда от Общинския съвет за развитие на Община Септември и се внася за одобрение от Кмета на общината в Общински съвет.

Общинският план за развитие на Община Септември 2014-2020 година, е приет с Решение №53 от заседание на Общински съвет гр. Септември, проведено на 17.09.2014 г. Той определя общата стратегическа рамка за развитието на общината по приоритети и мерки и е с времеви обхват 7 години.

В глава 6 на ОПР на община Септември 2014-2020 са разписани "Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана", в които е съобразено следното:

Съгласно чл. 23 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и във връзка с чл. 91 от Правилника за прилагане на ЗРР, Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие като за резултатите от наблюдението всяка година се изготвя Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Плана.

Член 24 от ЗРР възлага на Общинския съвет да одобрява представените от Кмета годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие. Член 89 от ППЗРР определя Общинския съвет за орган за наблюдение на Общинския план за развитие, като същевременно го задължава да осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност в процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие.

Съдържанието на годишните доклади се определя от чл. 91, ал.8 от ЗРР. Годишният доклад служи за осигуряване на данни за изготвяне на междинната и последващата оценка на ОПР и трябва да съдържа информация за:

- Общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност, промените в социално-икономическите условия в общината;
- Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
- Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, включително:
 - мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
- Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на Общинския план за развитие (чл. 77-78 от ППЗРР).

Предвид спазването на тези нормативи, Кметът на Община Септември е възложил функции на ресорен заместник-кмет. Сформирана е работна група за наблюдение на изпълнението на ОПР. Нейните задачи и отговорности включват анализ на напредъка на ОПР, събиране на актуални данни за индикаторите за продукт и резултат, преценяване на необходимостта от оценка и актуализация на Плана, както и изготвяне на годишни доклади за неговото изпълнение.

Междинната оценка по своята същност представлява систематичен и обективен преглед на напредъка и преценка за ефективността на постигнатите резултати от изпълнението на Общинския план за развитие. По-конкретно, този тип оценка се стреми към установяване на степента на съответствие на стратегическия документ с потребностите и нуждите от развитие на общината, реалистичността и постижимостта на поставените цели, ефективността и ефикасността на използваните ресурси, реализацията и въздействието на ОПР върху процеса на развитие за оценявания период. Предмет на анализ и оценка е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в Общинския план за развитие на Община Септември за периода 2014-2020.

Междинната оценка на ОПР е от изключително значение за средносрочното отчитане на напредъка на програмен период 2014-2020, съответно и на възможните настъпили промени в социално-икономическата характеристика на общината и евентуална актуализация на стратегическия документ.

Целта на МО е да подпомогне цялостното управление на ОПР, неговото актуализиране, ако е необходимо, а също и осигуряване на информация за подобряване на изпълнението на плана. По-конкретно, МО цели:

- да се получи обективна информация за степента на изпълнение на ОПР до момента на оценката като цяло и по отделни приоритети, планираните във връзка с тях мерки и стратегическите цели;
- да се направи съпоставка дали мерките и целите са в съответствие с настъпилите промени в икономическата и социалната среда в общината;
- да се посочат изпълнените мерки, приоритети, цели и/или да се установи дали има такива, чието значение не е актуално към настоящия момент;
- да се открият дефицити и слабости и да се направят препоръки по отношение на бъдеща оценка.

Методология за изготвяне на Междинната оценка

Методологията за изготвяне на междинната оценка на ОПР на Община Септември за периода 2014–2020 г. обхваща система от принципи, методи, правила и процедури, включително и такива за разпределение на работата във времето, предвид краткия срок, предвиден за изготвянето ѝ.

От принципите, които се прилагат при изготвянето на подобна задача, от основно значение са равностойното третиране на всички проблеми, набелязани в процеса на анализа и оценката на ОПР, а също и отчетността, публичността и прозрачността.

Разработването на междинната оценка обхваща методи за документален и сравнителен анализ, статистически методи за обработка на информацията, количествени и качествени методи за анализ на ресурси, резултати и въздействия, методи за синтезиране на изводи и препоръки. При доказана необходимост от актуализация на документа, ще бъдат добавени подходящи методи за планиране, въз основа на които ще се направи изменението на ОПР с оглед успешното му изпълнение до края на програмния период. В процеса на работа ще се използва и система (матрица) от критерии и индикатори за оценка на изпълнението на Плана към средата на периода на прилагане.

Оценката на изпълнението на ОПР на Община Септември за периода 2014 г. – към края на 2017 г. преминава през 4 етапа:

Първи етап – набиране на данни за постигнати резултати и изразходвани средства на ниво мерки и проекти;

Втори етап – оценка на степента на постигане на стратегическите цели и приоритети съгласно матрица и подбрани експертни критерии;

Трети етап – оценка на ефективността и ефикасността на вложените ресурси съгласно подбрани експертни критерии;

Четвърти етап – обобщение на изводи и препоръки към актуализацията на ОПР.

В основата на методологията за оценка стои сравнението на планираните и реализирани проекти, оценката на реализираните проекти и актуалността на мярката, сравнение на планирани и постигнати индикатори, в т. ч. финансови, преценка на адекватността и актуалността на индикаторите спрямо актуалното развитие на социо-икономическите процеси в общината и в по-широк контекст.

Подходът за извършване на оценката включва следните действия:

- изработване на рамка за извършване на междинната оценка;
- изготвяне и изпращане на въпросници и консултиране на въпроси с компетентни лица от Община Септември и други отговорни институции;
- набавяне на допълнителна информация (включително проверка на данни от различни източници), относно изпълнените от Община Септември проекти и дейности; както и за изпълнени на територията на община Септември проекти на други бенефициенти - МСП, ЗП, неправителствени организации и други;
- класифициране на проектите – по отнесеност към приоритети, по степен на изпълнение, източници на финансиране, размер на одобрени по договор и реално изплатени средства и други;
- разпределение на индикаторите за оценка на ОПР в матрица според заложените в него приоритети и стратегически цели; изчисление на напредъка по всеки от индикаторите с оглед на събраните данни;
- определяне на осигуреността на отделните приоритети и мерки в ОПР със съответни общински програми, респективно, със средства от общинския бюджет;
- определяне на ресурсното обезпечаване от Централния бюджет, от ЕСИФ и други фондове и програми на ЕС, както и от други източници;
- изработване на доклад от оценката.

Водещи в работата и избора на методологията и подхода са, освен горепосочените етапи и действия, също и изискванията на:

- Закона за регионалното развитие, обн. ДВ бр. 50/2008 г., посл. изм. ДВ бр. 13/2017 г.;
- Правилника за прилагане на закона за регионалното развитие, обн. ДВ бр. 80/2008 г., посл. изм. ДВ бр. 50/01.07.2016 г.;
- Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на

районите от ниво 2 (2014–2020), Областни стратегии за развитие (2014–2020), Общински планове за развитие (2014–2020) на МРРБ.

Междинната оценка търси **съответствие на ОПР** с целите и приоритетите на следните документи:

- Съответствие с целите и приоритетите на ЕС в областта на регионалната политика и целите на Стратегия "Европа 2020" на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж;
- Съответствие с документите на стратегическо планиране на национално ниво – Национална програма за развитие "България 2020", Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012–2022 г., Национална концепция за пространствено развитие на Република България 2013–2025 г.;
- Съответствие със стратегическата рамка на Регионалния план за развитие на Южен централен район (ЮЦР) от ниво 2 за периода 2014-2020 г.;
- Съответствие с Областната стратегия за развитие на област Пазарджик 2014 - 2020 г.;
- Съгласуваност и взаимодействие с Общия устройствен план на община Септември (от 2016 г.)
- Съответствие със секторните политики и стратегически документи на Община Септември.

I. АНАЛИЗ НА ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ НА ОБЩИНАТА

С цел да се установи напредъка по заложените цели и приоритети в Общински план за развитие на Община Септември 2014 – 2020, в настоящата глава е направен анализ на данните за социално-икономическото състояние в общината към края на 2016 г. (с включени данни за 2017 г., където са налични) спрямо предходните години:

Демографски характеристики

Към 31.12.2014 г. населението на общината е 24 797 души, което представлява около 0,3% от населението на страната и 9,3% от населението на област Пазарджик. По данни от текущата демографска статистика на НСИ, населението на общината продължава да намалява, като към 31.12.2016 г. наброява 24 206 души, или - за 2 години намалява с 591 души (2,4%).

Таблица 1. Население в община Септември към 31.12. по години

Населени места	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Общо за община Септември	24 797	24 511	24 206
Гр. Септември	7 658	7 559	7 485
Гр. Ветрен	3 010	2 943	2 886
Села	14 129	14 009	13 835

Източник: НСИ - Текуща демографска статистика

Към 31.12.2016 г. в община Септември жените са 12 138 (50,1%), мъжете са 12 068 души (49,9%), или на 1000 мъже се падат 1005 жени. Структурата на населението на общината по пол е близка до съотношението за област Пазарджик - 50,9 : 49,1% и по-благоприятна от общото състояние за страната - 51,4 : 48,6%. За разлика от общата тенденция, обаче, трябва да се отбележи, че в община Септември броят на мъжете в трудоспособна възраст (54,1%) чувствително преобладава спрямо жените от същата възрастова група (45,9%).

Както в повечето български общини, населението в община Септември намалява, но възрастовата структура на населението в общината е с близо 2 процентни пункта над средната за страната по отношение на младото население. Делът на населението на възраст под 15 г. е с 2,4 процентни пункта по-висок от средните показатели за ЮЦР и с 0.7 процентни пункта по-висок от тези за област Пазарджик.

Населението във възрастовата група 15-64 години е с относителен дял 60,8%, малко над средния за страната, както и за област Пазарджик. По отношение на населението в трудоспособна възраст общината е в по-неблагоприятно положение само в сравнение със средните показатели за ЮЦР (65,2%). За 2016 г. броят на икономически активното население е 9890 души.

Относителният дял на населението над 65 г. и повече години е 22,6% и е с 1,9 процентни пункта по-нисък от средния за страната (24,5%) и с 0,7 пункта по-нисък от средния за област Пазарджик, като отново разликата със средните показатели за ЮЦР е в обратно съотношение - делът на възрастните хора в общината е с 2 процентни пункта по-висок. През периода 2014-2016 г. делът на населението в тази възрастова група се запазва без особени промени в община Септември, като варира в рамките на 0,2 процентни пункта на годишна база. Общият за България процес на застаряване на населението се развива в много по-слаба степен в община Септември през последните години.

Таблица 2. Възрастова структура на населението към 31.12.2016 г. (в%)

Възрастова група	0-14 г.	15-64 г.	65 г. +
България	14,9%	60,6%	24,5%
ЮЦР	14,2%	65,2%	20,6%
Област Пазарджик	15,9%	60,5%	23,9 %
Община Септември	16,6%	60,8%	22,6%

Източник: НСИ

Заетост и безработица

Заетите лица в общината през 2015 г. са 3183 души, а през 2013 г. са 3298 души, или - с 3,5% (115 души) заети по-малко. Тенденцията за намаление на броя на заетите е трайна за периода.

Разпределението на заетите по сектори на икономиката в община Септември през 2015 г. е следното:

- първичен (аграрен) – 267 души (8,4%);
- вторичен (индустрия) – 1950 души (61,2%);
- третичен (услуги) – 966 души (30,4%).

По отрасли през 2015 г. най-голям дял заети лица има в сектор „Преработваща промишленост“ – 59,2%, сектор “Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети” – 16,6%, и в аграрния сектор - 8,4%, което се вижда от данните в представената по-долу таблица. Данните показват, че преработващата промишленост е от ключово значение за местната икономика. Заетите в нея през 2015 г. се увеличават с 1,7 % (32 души) спрямо 2013 г. Същевременно заетите в следващите два водещи сектора намаляват, макар и в слаба степен. Трайно се повишава заетостта в секторите "Транспорт, складиране и пощи", "Хотелиерство и ресторантьорство" и "Професионални дейности и научни изследвания" - броят на заетите в последния е нараснал с почти една трета спрямо 2013 година.

Таблица 3. Заети в нефинансовите предприятия в община Септември за 2013 - 2015 г. по икономически дейности

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ (A21)		БРОЙ ЗАЕТИ ЛИЦА		
		2013 г.	2014 г.	2015 г.
A	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	270	250	267
B	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	--- *	---	---
C	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	1852	1913	1884
D	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	---	5	12
E	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	---	---	---
F	СТРОИТЕЛСТВО	---	13	---
G	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	548	541	528
H	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	74	75	89
I	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	173	211	199
J	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	14	12	13
L	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	17	11	8
M	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	24	22	31
N	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	17	13	12
P	ОБРАЗОВАНИЕ	4	---	---
Q	ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	56	52	52
R	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	---	15	17
S	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	44	18	14
ОБЩО ЗАЕТИ ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ		3298	3200	3183

Източник: НСИ/ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

* "---" - конфиденциална информация

В края на 2016 г. равнището на регистрираната безработица в община Септември е 16,6%, с 1,8 пункта по-малко в сравнение с 2015 г. (18,4%). Средномесечният брой на регистрираните безработни през 2016 година е 1635, което е с 168 лица или 10,3% по-малко в сравнение с предходната година. В края на 2014 г. коефициентът на безработица е бил 18%.

Таблица №4 Равнище на безработица към 31.12. по години

Община Септември	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Общо – брой лица	1764	1803	1635
Коефициент на безработица - в %	18	18,4	16,6

Източник: ДБТ - Септември

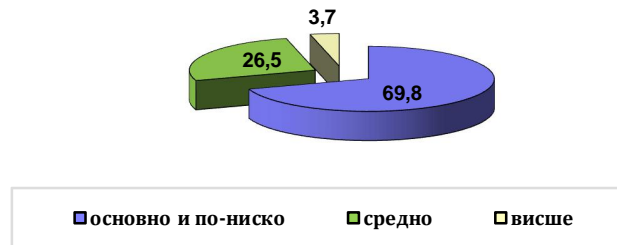
Въпреки тенденцията за, макар и слабо, намаление на равнището ѝ през последните три години, безработицата в община Септември е значително по-висока от актуалните средни показатели в регионален и национален план: почти двойно спрямо безработицата в област Пазарджик (8,6%), повече от два пъти спрямо средната за градовете в България и с 9% повече от средната за страната (7,6%).

През последните години се наблюдава тревожна тенденция на увеличаване на броя и относителния дял на продължително безработните лица спрямо всички регистрирани безработни в района на Дирекция "Бюро по труда" – Септември. За община Септември към края на 2016 година те са 839 лица (55%), с 2,7 пункта повече отколкото през 2015 г. - 979 лица (52.3 %).

Проблемите на заетостта и безработицата в община Септември са взаимосвързани: висок дял на продължително безработните лица, специалистите и безработните жени. Броят на новорегистрираните безработни лица на възраст до 29 години е около 25% от всички регистрирани.

В образователната структура на безработицата към края на 2016 година продължава диференцията между ниско образованите безработни и лицата със средно и висше образование. Броят на безработните с основно и по-ниско образование спрямо същия период на предходната година намалява с 26,7%. Окуражително е намалението на безработните лица с висше образование: през 2016 г. те са с 41,8% по-малко спрямо 2015 година. Делът им в общата съвкупност намалява с 0,6 пункта.

Фигура 1: Образователна структура на регистрираните безработни в % за община Септември към края на 2016 г.

Състояние на местната икономика

Основните сектори в икономиката на общината са преработващата промишленост, търговията и селското стопанство. По-големите компании, които се явяват и определящи за икономиката на общината, са представители на местната индустрия. Структуроопределящи отрасли са машиностроенето, металообработването и хранително-вкусовата промишленост. Туризмът е със сериозен потенциал за развитие. Хотелиерството и ресторантьорството осигуряват над 6,3% от заетостта в местната икономика.

Община Септември заема относително средищен дял в икономиката на област Пазарджик. През 2015 г. общинската икономика е с дял от:

- 6,3% от произведената продукция;
- 8,8% от нетните приходи от продажби;
- 17,2% от дълготрайните материални активи;
- 6,1% от заетите лица на област Пазарджик.

Към края на 2015 г. икономически активните предприятия в община Септември са 686 и представляват 6,6%-ен дял от предприятията на територията на област Пазарджик (общо 10 449 на брой). Наблюдава се тенденция към стабилизация на броя нефинансови предприятия на територията на общината, който в края на 2015 г. е същият като в края на 2013 г., след кратък спад с 2,5% през 2014 г. (658). Броят предприятия на 1000 души от населението за общината е 28, с 28,2% под общия показател за област Пазарджик (39/1000 души).

Индустрията на територията на община Септември е представена от следните предприятия:

1. "Вагоноремонтен завод - 99" АД - е специализирано предприятие за ремонт, рециклиране и производство на железопътна техника: среден и капителен ремонт на пътнически и товарни вагони; проектиране, реконструкция и модернизация на специализирани машини и съоръжения за поддръжка и ремонт на инфраструктурата на пътя и контактната мрежа. В завода се намира единственият лицензиран цех за ремонт и преокомплектоване на колооси по изисквания на БДЖ и отговарящ на стандартите на UIC. Цехът е оборудван със съвременни машини, съоръжения, стендове и уреди за контрол.

2. Локомотивно депо – с основна дейност ремонт на локомотиви;

3. Завод за листови и метални конструкции (КЗУ - ЗЛМК) – поделение към КЗУ гр. София. Основната дейност на фирмата е производство на листови и метални конструкции.

4. "Брокс - 98" ЕООД, гр. Септември – Основната дейност на фирмата е проектиране и изпълнение на ниско и високо строителство на жилищни, промишлени, селскостопански, културно-битови и комунални нужди, изграждане на инфраструктура и благоустрояване, вътрешни и външни електрически, ВИК и строителни услуги.

5. "Бултес" ООД, гр. Септември – фирма за производство на хляб и хлебни изделия;

6. "Борса" ООД, гр. Септември – фирма за производство на хлебни и сладкарски изделия;

7. "Заря 2000" АД, гр. Септември – с основна дейност хлебопроизводство;

8. "Томил Херб"- гр. Септември – с основна дейност пакетиране на билкови таблетки;

9. "Хеброс - Винпром" АД – дружество за производство на вина и спиртни напитки;

10. "Рьофикс" ЕООД – фирма за производство и търговия със строителни материали в страната и чужбина.

Общинска фирма на територията на община Септември е "Медицински център I - Септември" ЕООД – център за оказване на извънболнична медицинска помощ.

Селското стопанство става все по-важен отрасъл за общината. Селскостопанският фонд на община Септември е над 207 хил.дка (над половината от общинската територия), от който около 172 хил.дка е обработваема земя. Използването на територията на област Пазарджик за земеделска дейност е доста различно за отделните ѝ съставни общини. По данни на Министерство на земеделието и горите - БАНСИК 2000, община Септември е сред общините с използваемост на земите от 61% до 73%. От общата територия на общината над 96 989 дка е заета с гори, което допринася за добрата екологична характеристика на района и създава условия за развитие на биоземеделие.

Основни икономически показатели

Икономическото развитие на община Септември през последните години се характеризира с растеж. Данните от Таблица №5. показват динамика на постоянно нарастване на основните икономически показатели от 2013 г. до 2015 г., което е доказателство за стабилното икономическо състояние на общината:

- Произведената продукция през 2015 г. нараства с 13,5% спрямо 2013 г.;
- Приходите от дейността нарастват с 5,8%;
- Нетните приходи от продажби нарастват с 13,1%;
- Откроява се значителният общ ръст на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, които, макар и за периода 2013-2015 г. да намаляват със 7,2%, в сравнение с предходния отчетен период на развитие на общината (14 171 000 лв. през 2011 г.) са се увеличили петкратно.
- Броят на заетите лица остава сравнително стабилен.

Таблица №5: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия за периода 2013-2015 г. в община Септември

Показатели	Мярка	2013 г.	2014 г.	2015 г.
<i>Предприятия</i>	брой	686	658	686
<i>Произведена продукция</i>	хил. лева	171 033	191 725	194 314
<i>Приходи от дейността</i>	хил. лева	232 243	257 712	245 779
<i>Нетни приходи от продажби</i>	хил. лева	197 306	211 875	223 252
<i>Разходи за ДМА</i>	хил. лева	80 492	82 189	74 717
<i>Заети лица</i>	брой	3 298	3 200	3 183

Източник: НСИ / ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

Най-голям дял в произведената брутна продукция в общинската икономика има сектор индустрия с 83,3% през 2015 г., следван от сектора на услугите с 11,3%, докато аграрният сектор заема дял от 5,4%.

Същевременно в стойностно изражение най-голямо увеличение бележи аграрният сектор - с 54,9% или - произведената продукция през 2015 г. е с 3623 хил. лв. повече спрямо 2013 г. В сектора на услугите нарастването спрямо 2013 г. е с 25,5%, а в индустриятa продукцията се увеличава с 10,3% (15 162 хил. лв.).

Таблица № 6: Произведена продукция на нефинансовите предприятия по сектори за 2013-2015 г. в община Септември

<i>Икономически дейности (А3)</i>	<i>Предприятия брой</i>	<i>Произведена продукция в хиляди лева</i>
2015 г.		
ОБЩО ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	686	194 314
Селско, горско и рибно стопанство	142	10 221
Индустрия	92	161 971
Услуги	452	22 122
2014 г.		
ОБЩО ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	658	191 725
Селско, горско и рибно стопанство	135	7 443
Индустрия	79	162 828
Услуги	444	21 454
2013 г.		
ОБЩО ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	686	171 033
Селско, горско и рибно стопанство	146	6 598
Индустрия	82	146 809
Услуги	458	17626

Източник: НСИ / ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

Благоприятен момент е нарастването на размера на акумулираните преки чуждестранни инвестиции през изминалия програмен период. Техният обем нараства постоянно на годишна база след 2011 г., като достига пиково ниво през 2013 г. (близо 14 млн. евро). За 2015 г. те са 7 767 400 евро, като в сравнение с 2014 г. размерът им е по-малък с 298 300 евро.

Измеренията на ПЧИ в предприятията от нефинансовия сектор в общината са представени в следната таблица:

Таблица № 7: Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор към 31.12. по години

ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Общ размер на чуждестранните инвестиции - в хиляди евро	12 980,40	13 828,40	8 065,70	7 767,40

Източник: НСИ / ТСБ -Юг

Основни показатели на предприятията по групи според броя на заетите

През 2015 г. общият брой на предприятията в общината е 686 или, остава същият спрямо данните от 2013 година. За същия период броят на микропредприятията нараства с 3, броят на малките фирми е намалял с 2, докато средните предприятия са с 1 по-малко. На територията на община Септември има едно голямо предприятие: вагоноремонтен завод "Коловаг" АД. Показателите им са представени в таблицата по-долу:

Таблица №8: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според заетите в тях лица в община Септември - за 2013 г., 2014 г. и 2015 г.

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	ДМА
	Брой									
2015 година										
ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	686	194 314	245 779	223 252	233 622	15 405	5 699	3 183	2 658	74 717
Микро до 9 заети	647	..	69 540	62 251	60 653	10 316	3 309	1 149	..	28 218
Малки от 10 до 49	30	19 128	2 032	537	..
Средни от 50 до 249	60 750	55 488	60 372	724	719	15 441
Големи над 250	-
2014 година										
ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	658	191 725	257 712	211 875	252 249	9 465	5 096	3 200	2 670	82 189
Микро до 9 заети	622	30 049	64 909	55 282	63 653	4 587	4 016	1 148	651	33 340
Малки от 10 до 49	27	24 637	31 757	28 999	31 572	543	520	..
Средни от 50 до 249	1 240	17 414

Големи над 250	-
2013 година										
ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ	686	171 033	232 243	197 306	226 403	9 093	2 678	3 298	2 736	80 492
Микро до 9 заети	644	21 019	51 657	45 883	51 638	2 883	1 529	1 119	615	21 351
Малки от 10 до 49	32	26 263	35 440	1 749	..	605	556	13 596
Средни от 50 до 249	72 822	65 812
Големи над 250	-

Източник: НСИ/ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

* ".." - *конфиденциална информация*

Микропредприятията са с най-голям относителен дял от общия брой местни компании – 94,3% през 2015 г., и в тях работят 36% от всички заети лица в общината. На микропредприятията се пада 15,6% дял от произведената продукция (за 2014 г.), 28,8% от приходите от дейност, 26,6% от нетните приходи от продажби и 37,7% от дълготрайните материални активи.

Малките предприятия са с относителен дял 4,3% и с 9,8% дял от произведената продукция през 2015 г. Данните по останалите показатели са налични само за 2014 г.: в тях работят близо 17% от заетите лица, имат 25%-ен дял от приходите от дейност и 26% от нетните приходи от продажби. Данните за ДМА са отчетени като "конфиденциални".

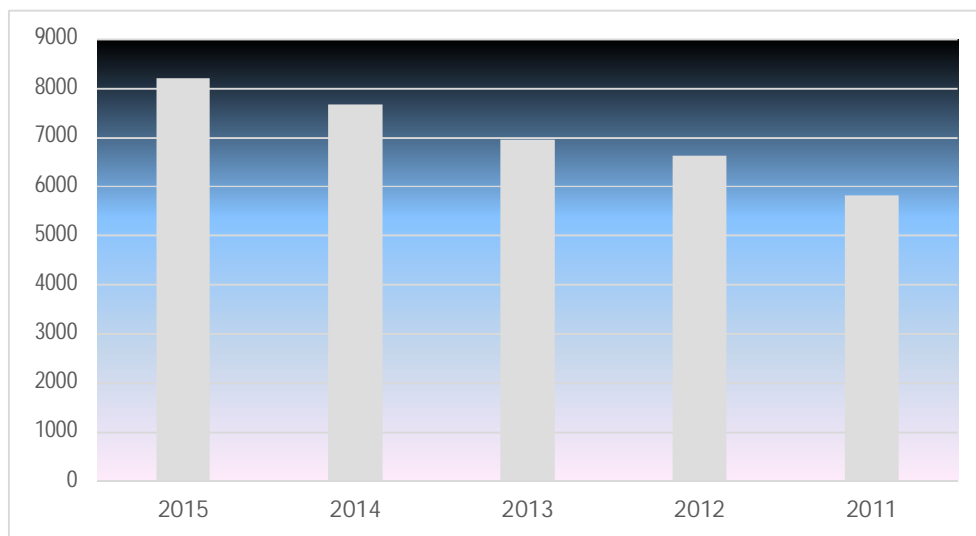
Малките и средните предприятия обхващат предимно сферите на преработка и услуги и представляват мандри, цех за пушени и деликатесни меса и колбаси, цех за консервиране, цех за метални отливки, цех за бетонови изделия и други.

Вагоноремонтният завод "Коловаг" АД и осемте средни предприятия в общината са гръбнакът на местната икономика, макар да представляват едва 1,4% относителен дял от всички предприятия в общината. Данните, предоставени от ТСБ-Юг, отдел "Статистически изследвания-Пазарджик", поради високата им степен на конфиденциалност, не позволяват да се направи точен анализ на динамиката на тяхното развитие през наблюдавания период. Промислените фирми с най-голям брой средносписъчен състав на територията на община Септември са: "Коловаг" АД (по-рано: "Вагоноремонтен завод-99" АД), "Хеброс – Винпром" АД, "Бъдеще 1894" АД, Винарска къща – село Виноградец, ЗЛМК – КЗУ (поделение към КЗУ гр. София), "Борса" ЕООД - гр. Септември, "ВЕЛАС-В" ООД – гр. Ветрен, Потребителна кооперация "Заря", Изба "Карабунар", "Рьофикс" ЕООД. На тях са падат около 48% от заетите лица, над 70% от произведената

продукция, около 46% от приходите от дейност, близо 50% от нетните приходи от продажби и повече от половината ДМА.

Наблюдава се непрекъснат процес на нарастване на работната заплата на наетите лица в нефинансовите предприятия на територията на общината. От 5821 лв. през 2011 г. средният ѝ размер достига 8206 лв. през 2015 година, или - увеличение с около 40%.

Фигура 2: Динамика на работната заплата от 2011 г. до 2015 г.

В таблицата по-долу е представена динамиката на работната заплата в отделните икономически сектори на нефинансовите предприятия в общината за периода 2013-2015 г.

Таблица №9: Средна брутна годишна работна заплата на лицата, наети по трудово и служебно правоотношение - по икономически отрасли в община Септември

ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ (A21)		Брой наети лица			Средна годишна заплата		
		2013 г.	2014 г.	2015 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
A	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	125	128	150	---	5546	5925
B	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	---	---	---	5956	---	---
C	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	1810	1868	1857	---	8933	9595
D	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	---	---	---	---	---	---

E	<i>ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ</i>	---	---	---	4821	---	---
F	<i>СТРОИТЕЛСТВО</i>	174	38	29	7130	6877	9153
G	<i>ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ</i>	329	324	312	4612	4816	4992
H	<i>ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ</i>	382	370	355	8112	8275	8243
I	<i>ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО</i>	148	194	187	4053	4876	5170
J	<i>СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ</i>	10	---	---	---	---	---
□	<i>ФИНАНСОВИ И ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ</i>	---	---	---	---	---	---
L	<i>ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ</i>	10	7	5	4632	4136	4969
M	<i>ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ</i>	14	13	20	5971	5975	5297
N	<i>АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ</i>	140	---	---	---	---	---
□	<i>ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ</i>	---	---	---	6140	---	---
P	<i>ОБРАЗОВАНИЕ</i>	455	458	427	7677	7734	8278
Q	<i>ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА</i>	154	144	99	6409	7141	7352
R	<i>КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ</i>	---	12	15	4675	4025	4584
S	<i>ДРУГИ ДЕЙНОСТИ</i>	52	25	23	6078	4659	5401
ОБЩО ЗА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ		4034	3888	3753	6951	7673	8206

Източник: НСИ/ТСБ - Юг, Отдел "Статистически изследвания - Пазарджик"

* "—" - конфиденциална информация

II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР

В периода на изготвяне на ОПР и този на междинната оценка външната социално-икономическа среда и тази – в България бележат устойчивост, позитивно развитие и

надграждане на вече постигнати резултати. Основните характеристики могат да бъдат очертани по следния начин:

БВП през периода 2011 – 2015 година почти запазва своите стойности от 46% – 47% спрямо страните от Европа. (EUROSTAT, Database: PPP domain/13.12.2015);

През 2014–2015 г. приключи основно финансирането за първия програмен период от членството на България в ЕС (2007–2013 г.), което е допринесло за реализацията на поредица мащабни и изключително важни за местната общност проекти.

Стартирането на програмите за втория планов период 2014–2020 г. се забави по обективни причини, а липсата на външни ресурси е причина за сравнително ниските темпове на развитие и наличието на поредица неблагоприятни тенденции за средносрочните резултати на общините.

В национален план се наблюдава процес на непрекъснато намаляване на населението, както и влошаване на възрастовата структура, макар и в ниско процентно съотношение; в това отношение община Септември е облагодетелствана от сравнително по-добра възрастова структура на местното население, с по-висок дял на населението в трудоспособна възраст.

Може да се направи изводът, че прегледът на силните и слабите страни потвърждава отново описаните в ОПР, както и че:

- SWOT анализът е все още валиден;
- Темите на SWOT анализа отразяват както базовите стойности, така и обновените социално-икономически данни;
- Стратегията и целите на ОПР отразяват темите от SWOT анализа;
- Приоритетите на ОПР продължават да бъдат релевантни за несъответствията и пропуските, идентифицирани от SWOT-анализа.

Стратегията за реализация на ОПР на община Септември отразява логиката на интервенциите за постигане на конкретни резултати, ефект и въздействие от прилагането на общинския план за развитие. Ефектът от прилагането на плана се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на Плана следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината (настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции). Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на ОПР.

Оценката от изпълнението на първоначалните резултати от изпълнението на Плана е изготвена на база заложената в него Система от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Септември и има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействие.

Определеният в ОПР на община Септември подход за наблюдение и оценка на изпълнението му предвижда два типа индикатори: **индикатори за продукт** и **индикатори за резултат**. Според дефиницията им в Плана, "продуктите са директните резултати от осъществяваните интервенции и подкрепените дейности", а "планираните резултати характеризират по-глобалните ефекти върху благосъстоянието на хората, като отчитат и други фактори, които влияят на постигането на набелязаните цели на национално, регионално или местно ниво". Индикаторите за продукт служат за целите на наблюдението на напредъка по приоритети, а индикаторите за резултат са насочени към оценката на изпълнението и въздействието на осъществяваните политики и интервенции на ниво стратегическа цел (СЦ).

Според тази система, индикаторите за наблюдение на общинските планове за развитие отчитат степента на постигане на определените цели и приоритети за развитие въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение. За всеки от 17-те приоритета за развитие са определени индикатори за продукт - общо на брой 48 индикатори. За оценка на постигането на заложените 4 стратегически цели се използват индикатори за резултат - 26 на брой. Общо в рамката на ОПР се отчитат целени стойности по 74 индикатора.

Процесът на мониторинг изисква набирането на количествени и качествени данни за почти непрекъснатия процес по изпълнение на съответните проекти и политики, които те прилагат или следват, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания (целевите стойности).

В процеса на предварителна оценка на изпълнението МО установи, че избраните индикатори за наблюдение и оценка на ОПР на община Септември са в по-голямата си част съпоставими с текущите макроикономически и секторни процеси и с основните индикатори, използвани в системите за наблюдение по оперативните програми, действащи в България през съответния период, като също така отразяват и спецификата на общината. Системата за мониторинг, заложена в ОПР на община Септември в общи линии отговаря на изискванията на "Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020) и Общински планове за развитие (2014-2020)" и повечето от тях са конкретни, измерими, достъпни, адекватни и обвързани с времето на базата на

периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

Една част от индикаторите са измерими, добре формулирани и не следва да се променят; но за други – в процеса на предварителна оценка бяха установени редица несъответствия от гледна точка на тяхната организация по приоритети и разположение в таблицата за мониторинг на Плана.

Отделно от това, с оглед на постигнатите междинни стойности, по някои индикатори би следвало да се актуализират целевите стойности, като на места е препоръчително да се уточнят и мерните единици, което ще позволи адекватно отчитане на постигнатите спрямо базовите стойности; а за други - би било добре да отпаднат, или да се трансформират по същество в евентуална актуализация на ОПР. В процеса на настоящата оценка се очертава и изводът, че броят на включените индикатори е твърде (и ненужно) голям, като някои от индикаторите се припокриват логически, така че - препоръчително е да се редуцира до някаква степен цялостната система за наблюдение на Плана, още повече, че и двата типа индикатори - за резултат и продукт са количествени. Конкретните препоръки на МО във връзка с оптимизиране на организацията в системата на индикаторите е изнесена по-долу, след оценката на степента на постигане на целите и приоритетите на Плана, в частта "Препоръки".

Междинната оценка се позовава на анализа на първоначалните резултати от въздействието на ОПР върху социално-икономическото развитие и на протичащите процеси в общината. За целта се използва информацията, съдържаща се в Годишните доклади на Общината за наблюдение на изпълнението на ОПР. В изготвените годишни доклади (за 2015 г. и 2016 г.) за постигнат напредък по изпълнението на целите и приоритетите се упражнява мониторинг по изпълнение на индикаторите, но те се отчитат непълно (за 32 индикатора неточно) и по 13 от индикатори липсват отчетени данни от началото на наблюдавания период до ноември 2017 година. Затова необходимата за целите на междинната оценка информация относно първоначалните резултати от ОПР (данни за междинната стойност по 45 на брой индикатори) беше събрана и от други доклади, анализи, стратегически документи и справки, приети с решения на Общинския съвет през периода 2014-2017 година, както и от текущи статистики на НСИ, ТСБ - Юг на НСИ, РУО - Пазарджик, МИГ - Белово, Септември, Велинград, от регистрите и други публикации на ИСУН, ДФЗ, АУЕР, ИА ЕСМИС, ОПИК, МОН, ИА ОПНОИР и други, включително консултации с отговорни служители от Община Септември. Анализира се периода от началото на действието на ОПР (2014 г.) до м. ноември 2017 г. и се оценява постигнатото въздействие на база предварително определените в ОПР индикатори.

Количествените индикатори за резултат и продукт, съответно заложи в ОПР на община Септември за периода 2014-2020 г., интегрирани в матрицата за междинна оценка на целевите стойности, са представени по-долу в таблиците „Матрица за наблюдение и

оценка на Общинския план за развитие по индикатори за резултат" и „Матрица за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие по индикатори за продукт“.

Таблица №10 Матрица за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие на Община Септември за периода 2014-2020 г. - по индикаторите за резултат

ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Базова стойност (2012 г.)	Целева стойност (2020 г.)	Междинна стойност 2015/2016 г.	Отчетена степен на изпълнение % / брой
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 – Повишаване конкурентоспособността на местната икономика, постигане на интелигентен и устойчив растеж						
1	Нетни приходи от продажби на предприятията от нефинансовия сектор	Хил. лв.	209 077	272 000 увеличение с 63 923	223 252 увеличение с 14 175	22,2%
2	Нетни приходи от продажби на предприятията на глава от населението	Лева	8 210	11 200 увеличение с 2 990	9 100 увеличение с 890	29,8%
3	Брой на заетите лица в предприятията от нефинансовия сектор	Брой	3 310	3 800	3 183	- 127 лица неизпълнен
4	Разходи за придобиване на ДМА	Хил. лв.	14 607	28 000 (увеличение с 14 293)	74 717 (увеличение с 60 110)	420,5%
5	Чуждестранни преки инвестиции	Хил. евро	12 980,4	15 500 (увеличение с 2529,6)	7 767,4 (намаление с 5 213)	- 40,1% неизпълнен
6	Брой нефинансови предприятия	Брой	677	800 (увеличение със 123 броя)	686 (увеличение с 9 броя)	7,3%
7	Хотели и места за настаняване	Брой	1	3	8	350%
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 – Обновяване и развитие на техническата инфраструктура и подобряване						

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Базова стойност (2012 г.)	Целева стойност (2020 г.)	Междинна стойност 2015/2016 г.	Отчетена степен на изпълнение % / брой
качеството на околната среда						
8	Намаление обема на непречистените отпадни води	Процент	0	50	100	100%
9	Намаление на загубите на питейна вода	Процент	0	20	60	300%
10	Намаление на количеството депонирани ТБО	Процент	0	10	10,5	105%
11	Намалени вредни емисии от модернизирания транспортна инфраструктура	Процент	0	10	... *	* няма данни от обследване на ЕЕ
12	Разширена зелена система	Процент	0	30	18,6	62%
13	Спестена енергия от изградена/обновена социална инфраструктура, вкл. мерки за ЕЕ	MWh	1 909	3 500 (увеличение с 1691)	1 348,3 * MWh / у Проектна готовност	80%
14	Относителен дял на жителите с достъп до интернет	Процент	35	50	45	90%
15	Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии	% / % / %	37 / 61,8 / 1,2	37 / 61 / 2	37 / 61,6 / 1,4	25%
16	Пътнотранспортни произшествия на територията на Община Септември	Брой	13	6 намаление със 7	106 увеличение с 93	- 133% неизпълнен
17	Убити лица при ПТП на територията на Община Септември	Брой	5	0 намаление с 5	3 Намаление с 2	-40% неизпълнен
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 – Преодоляване на негативните социално-демографски тенденции и засилване на социалната интеграция						
18	Коефициент на естествен прираст (на 1 000 души от населението) - ‰	Промил	-5,4	-3,4	-6,1	- 13% неизпълнен

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Базова стойност (2012 г.)	Целева стойност (2020 г.)	Междинна стойност 2015/2016 г.	Отчетена степен на изпълнение % / брой
19	Равнище на безработица	Процент (2013 г.)	20,9	15 (намаление с 5,9)	16,6 (намаление с 4,3)	72,9%
20	Коефициент на заетост	Процент (2011 г.)	43,3	50	21,6	- 21,7% неизпълнен
21	Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение	Лева	6 622	8600 (увеличение с 1978)	8206 (увеличение с 1584)	80%
22	Относителен дял на населението със завършено висше образование	Процент (2011г.)	8	10	9,1	55%
23	Относителен дял на населението със средно образование	Процент (2011г.)	35	40	37,5	50%
24	Намален дял на рано напусналите образование и обучение **	Процент	0	Намаление с 30% (2,8% рано напуснали)	Увеличение с 25% (5% рано напуснали)	неизпълнен
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4 – Добро управление и ефективна общинска администрация						
25	Повишен капацитет за стратегическо планиране и провеждане на специфични политики	Брой политики	0	2	4	200% пре-изпълнение
26	Сертифицирани инвестиционни бизнес проекти	Брой	0	3	0	Не е стартирало изпълнение

* Междинната стойност обобщава данни от предварително енергийно обследване на обекти, предложени за проектно финансиране от външни за Общината фондове

** Базовата стойност на дела рано напуснали е взета за целите на МО от аналитичната част на ОПР на община Септември - 4% дял на рано напусналите за 2012/2013 г.; междинната стойност към 2017 г. е по данни на общинската дирекция за образование.

Извършената предварителна оценка показва степента на постигане на отделните индикатори за резултат по изпълнението на стратегическите цели на ОПР:

- От общо 26 индикатора за 4-те СЦ, за **6 индикатора** се отчита **изпълнение на целевата стойност** (100%) към датата на нейното извършване, в това число - **преизпълнение** за някои от тях:
- В процес на изпълнение, (с около 50 %) в това число **добро изпълнение** (с над 50% до 99%) от целевата стойност) са **7 индикатора**:
- Индикаторите, за които се отчита **изоставащо изпълнение** (с изпълнение под 50 % от целевата стойност) са **4 индикатора**:
- За **8 от индикаторите** МО отчита **неизпълнение** - от тях по 1 не е стартирало изпълнение, а по 7 - междинната стойност е нулева или дори отрицателна:
- **За един от индикаторите** не е възможно да се отчете стойност, тъй като **няма данни** от енергийни одити, отсъстват и прогнозни стойности за спестяване на вредни емисии от извършените интервенции в транспортна инфраструктура.

Прави впечатление доста неравномерното изпълнение на заложените индикатори за резултат от прилагането на Стратегическите цели - близо половината (12 броя) от тях не постигат целевите стойности, заложен в ОПР, а в повечето случаи междинната стойност дори е значително под базовата. От друга страна, преизпълнението с повече от 100% има по 5 от индикаторите още към периода на МО. Това следва да наведе на мисълта доколко заложените целеви стойности, или пък - самите индикатори, са реалистични и адекватни на общинските стратегически цели по същество. Общата препоръка на МО е да бъде преосмислено както съдържанието на някои от тях, така и - в други случаи, целевите стойности. МО предлага и намира за уместно при последваща актуализация на ОПР от матрицата да отпаднат индикатори (11), (16), (17) и (18).

Таблица №11 Матрица за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие на Община Септември за периода 2014-2020 г. - по индикаторите за продукт

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА ПРОДУКТ

№	Индикатор за продукт	Мярна единица	Базова стойност (2012г.)	Целева стойност (2020г.)	Междинна стойност 2015/2016 г.	Отчетена степен на изпълнение % / брой
---	----------------------	---------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------------	--

Приоритет 1.1 Инвестиции в технологична модернизация и внедряване на иновации в местната индустрия						
1	Проекти за технологична модернизация на МСП и внедряване на иновации	Брой	2	10 Увеличение с 8	4 Увеличение с 2	20%
2	Инвестиции в „зелени“ производства и нетрадиционни отрасли	Хил. лева	0	5 000	501,4 + 2 000 (Проектна готовност)	50%
3	Стойност на привлечените средства за МСП от фондове на ЕС	Хил. лева	0	10 000	32 467	324% преизпълнен
Приоритет 1.2 Развитие на устойчиво земеделие						
4	Стойност на изплатени земеделски субсидии	Хил. лева	3 000	6 000	9 114	203% преизпълнен
5	Създаване на групи и организации на производители	Брой	0	2	1	50%
6	Сертифицирани ферми за биологично земеделие	Брой	1* - некоректно зададена базова стойност 0	5	5	100%
7	Създаване на местно тържище за плодове и зеленчуци	Брой	0	1	1	100%
8	Създадени/ реконструирани хидромелиоративни съоръжения	км	0	4	2,81	70%
Приоритет 1.3 Насърчаване на предприемачеството и промотиране на местния потенциал						
9	Участие в международни и национални бизнес форуми за популяризиране на Община Септември	Брой	0	2	1	50%

10	Подкрепени инициативи на местни млади предприемачи	Брой	0	10	11	110% преизпълнен
11	Обновен/подобрен интернет сайт на Община Септември	Брой	0	1	1	100%
Приоритет 1.4 Формиране на местен туристически продукт						
12	Подготовка на местна стратегия за развитие на туризма	Брой	0	1	0	Не е стартирало изпълнение
13	Създаване и развитие на туристически атракции	Брой	0	2	2	100%
14	Изработване и разпространение на рекламни материали	Вид	0	3	2	67%
Приоритет 2.1 Изграждане и реконструкция на екологичната инфраструктура						
15	Пречиствателни станции за отпадни води	Брой	0	3	2	66%
16	Обновена водопроводна мрежа	км	0	5	34,7	695% преизпълнен ие
17	Изградена канализационна мрежа	км	0	7	4,1	59%
18	Изградени съоръжения за оползотворяване на отпадъци	Брой	0	1	Изготвен проект за компостираща инсталация	50%
Приоритет 2.2 Модернизация на транспортната инфраструктура						
19	Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и	км	0	50	4,354 км	8,7%

	общинско значение					
20	Реконструирана жп мрежа	км	0	15	38	202% преизпълнен ие
Приоритет 2.3 Развитие на социалната инфраструктура						
21	Санирани/обновен и обекти на образователната инфраструктура	Брой	7	13	16	123% преизпълнен ие
22	Санирани/обновен и обекти на културната инфраструктура	Брой	0	6	3	50%
23	Създадена/реновирана социална инфраструктура	Брой	0	3	3	100%
24	Изградени/обновен и обекти на спортната инфраструктура	Брой	0	7	9	129%
Приоритет 2.4 Обновяване и благоустрояване на населените места						
25	Изградени детски площадки и места за отдих	Брой	0	7	34	485% преизпълнен
26	Изградени / рехабилитирани пешеходни зони, площи и велоалеи	Кв.м.	0	25 000	9 500	38%
27	Изградени/реконструирани улици	км	0	5	3,139	62,8%
Приоритет 2.5 Комуникационна инфраструктура						
28	Разширяване на ширококоловата мрежа за високоскоростен интернет	км	0	5	0	Не е стартрал
Приоритет 2.6 Устройствово планиране на територията						

29	Изработена концепция за пространствено развитие	Брой	0	1	0	неизпълнен
30	Актуализирани кадастрални планове на населени места	Брой	0	2	0	неизпълнен
31	Разработен и приет ОУП	Брой	0	1	1	100%
Приоритет 3.1 Модерно, достъпно и ефективно образование						
32	Реализирани проекти за подобряване атрактивността на образователната система	Брой	0	3	7	233% преизпълнен
33	Въведени модерни технологии и интерактивни методи в образователния процес	Брой	0	2	2	100%
34	Въведени педагогически иновации	Брой	0	2	1	50%
Приоритет 3.2 Постигане на по-висока и по-качествена заетост						
35	Създадени временни работни места по програми за насърчаване на заетостта	Брой	0	300	182	60%
36	Осигурени стажове на млади специалисти	Брой	3	30	6	20%
37	Проведени обучения на безработни лица	Брой	0	300	49	16%
38	Брой преквалифицирани заети лица	Брой	0	250	55	22%
Приоритет 3.3 Интегрирани социални услуги						

39	Осигурени социални услуги на уязвими маргинализирани групи	Брой	0	3	3	100%
40	Подкрепени проекти за социално предприемачество	Брой	0	2	3	150%
Приоритет 4.1 Укрепване на институционалния и административен капацитет						
41	Брой обучения на служители на Община Септември	брой	10	60	5	10%
42	Брой служители, преминали обучение	брой	20	40	120	400%
Приоритет 4.2 Повишаване ефективността на публичните услуги за гражданите и бизнеса						
43	Въведени електронни административни услуги	брой	0	10	2	20%
44	Местни стимули/мерки за привличане на инвестиции	брой	0	2	1	50%
Приоритет 4.3 Местно сътрудничество и трансфер на добри практики						
45	Реализирани между общински проекти	брой	0	2	1	50%
46	Създадени публично-частни партньорства	брой	0	1	1	100%
47	Участие в международни проекти за европейско териториално сътрудничество	брой	0	2	1	50%
Приоритет 4.4 Прилагане на местни интегрирани стратегии за развитие						
48	Прилагане на интегрирани стратегии за местно развитие	брой	0	1	1	100%

III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОПР

Четирите стратегически цели, 17-те приоритета и планираните за тяхното прилагане мерки в ОПР - Септември са обединени от

ВИЗИЯТА: *Община Септември – устойчиво развиваща се община с проспериращи жители, с конкурентоспособна местна икономика, привлекателни и достъпни населени места, с чиста околна среда и високо качество на живот*

и

ОБЩАТА ЦЕЛ: *Подобряване на облика и привлекателността на Община Септември, постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ икономически растеж с повишена заетост и благосъстояние на населението.*

Както показва Матрицата на индикаторите за резултат, поотделно за всяка от стратегическите цели изпълнението е следното:

СЦ 1: От общо 7 индикатора, междинната стойност на 2 показва преизпълнение на целевата за периода до 2020 г.; по 3 изпълнението изостава; по 2 индикатора няма изпълнение. Настоящата предварителна оценка приема, че постигането на тази стратегическа цел е **изоставащо** в рамките на целевия период (71% от индикаторите не са изпълнени или изостават от целевата стойност с повече от 75%).

СЦ 2: От общо 10 индикатора, преизпълнение има по 3, също 3 са в добро изпълнение, по 1 изпълнението изостава и по 2 няма изпълнение (отрицателна стойност спрямо базовата). За 1 от индикаторите не може да се установи степен, тъй като липсват данни за наблюдавания период (енергийни обследвания на транспортната инфраструктура). Предварителната оценка показва, че **изпълнението на СЦ 2 е добро** и че се очаква да бъде постигната преди края на плановия период (60% от индикаторите са изпълнени, а неизпълнение се наблюдава за по-малко от 30% от индикаторите.)

СЦ 3: От общо 7 индикатора, с добро изпълнение са 4, по 3 няма изпълнение. Приема се, че **СЦ 3 е в процес на изпълнение**.

СЦ 4: От двата индикатора по тази цел 1 е преизпълнен спрямо целевата стойност и по 1 няма изпълнение (не е стартирало, но има възможност да се изпълни до края на плановия период - Общината има един подготвен план за инвестиционно намерение, което все още не е преминало в процедура по сертификация). Предварителната оценка приема, че **СЦ 4 е в процес на изпълнение** и има основания да се очаква, че ще постигне целевите си стойности до края на плановия период.

Степента на изпълнение на отделните приоритети и подкрепящите ги мерки, предвидени в общата стратегическа рамка на ОПР е представена по-долу.

СЦ 1 – ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА, ПОСТИГАНЕ НА ИНТЕЛИГЕНТЕН И УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ

Приоритет 1.1 Инвестиции в технологична модернизация и внедряване на иновации в местната индустрия

Този приоритет покрива тематичните цели 1, 2 и 3 от общата стратегическа рамка на ЕС, насочени към постигане на „интелигентен растеж“.

Приоритетът е насочен към повишаване на икономическата конкурентоспособност, технологичното обновяване, цифровизацията и иновациите в МСП, насърчаване на инвестициите в нови продукти и високи технологии, развитие на биотехнологиите и „зелени“ икономически дейности, с перспектива към създаване на привлекателна бизнес среда и намаляване на миграционните процеси.

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите за продукт е следната:

- (1) Проекти за технологична модернизация на МСП и внедряване на иновации - изпълнение на 20% (изоставащо);
- (2) Инвестиции в „зелени“ производства и нетрадиционни отрасли - изпълнение на 50%
- (3) Стойност на привлечените средства за МСП от фондове на ЕС - преизпълнение 324% (32 467 137 лв.)

За изпълнението на приоритета в ОПР са предвидени три основни мерки:

По мярка 1.1.1. Подкрепа за високотехнологични производства се отчита реализацията на 2 проекта на МСП в общината, получили финансова подкрепа от ОПКРБИ 2007-2013 година. Въведени са високотехнологични модернизации в "ПФБ Пресо Фонда - България" ЕООД и "КЗУ - ЗЛКМ" ЕООД с БФП на обща стойност 2 349 901 лева. Съфинансирането на предприятията е на обща стойност 1 682 383 лева.

- BG161P0003-2=1=13-0104-C0001 Повишаване на конкурентоспособността на "ПФБ Пресо Фонда - България" ЕООД чрез въвеждане на модерно високотехнологично оборудване, БФП на стойност 1 994 923 лв., от ОПКРБИ през 2014 г.; и
- BG161P0003-2=1=13-0392-C0001 Повишаване на конкурентоспособността на "КЗУ - Завод за листови метални конструкции" ЕООД чрез технологична модернизация, с БФП 354 978 лв., от ОПКРБИ през 2014 г.

По мярка 1.1.2. Привличане на инвестиции в „зелени“ технологии -

Развитието на екологично земеделие в района на общината бележи бърз напредък - само през 2016 г., когато ДФЗ започна да прилага Схемата за плащане за селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда - т. нар. "зелени директни плащания" (ЗДП), субсидиите, изплатени на селскостопански и преработвателни фирми в община Септември възлизат на 501 372 лева.

Самата Община Септември е подготвила, чрез привличане на външна високотехнологична инженерна експертиза, два проекта, съответно - за "зелено" производство и за екологична инфраструктура на геотермални води, които са на обща прогнозна стойност около **2 млн. лева**, сега във фаза на кандидатстване по фондове на ЕС.

По мярка 1.1.3. *Подпомагане на изследователската дейност и създаване на връзки с национални и европейски мрежи за технологичен трансфер и информационен обмен* община Септември има реализирано участие в един международен проект: EPLACE, финансиран по Програмата на ЕС за подкрепа на политиката в областта на информационните и комуникационните технологии (ICT PSP). Създадено е партньорство с институции от Испания, Ирландия и Германия с цел повишаване на енергийната ефективност в публични сгради, чрез въвеждане на платформа и пилотни системи за енергиен мониторинг.

Общо по приоритета са усвоени **2 847 425 лв. от фондове на ЕС**. Фирмите са инвестирали **1 682 383 лева** собствени средства в технологични модернизации. Съществува проектна готовност за зелени инвестиции в размер на **2 000 000 лева**.

Приоритет 1.2 Развитие на устойчиво земеделие

ОПР предвижда, че на територията на Община Септември има изключително благоприятни условия за развитие на земеделие. Приоритетът е насочен към осигуряване на инвестиции за модернизиране на стопанствата и подкрепа на устойчивото използване на местните ресурси; повишаване конкурентоспособността и продуктивността на местното селско стопанство чрез образование и обучение на фермерите, и особено на младите от тях; към подкрепа на биологично производство и подобряването на пазарните позиции на производителите.

Сектор "Селско, горско и рибно стопанство" продължава да е ключов за общината, като към 2016 г. осигурява около 9% от заетостта в местната икономика. През наблюдавания период аграрният сектор бележи значително увеличение на произведената продукция - с 54,9% или, с 3 623 000 лв. годишно повече спрямо 2013 година. Най-голям принос за развитието на селското стопанство в общината през отчетния период се наблюдава в подсекторите трайни насаждения, животновъдство, лозарство и винарство. Значителен

напредък се забелязва в областта на оранжерийното зеленчукопроизводство, овощарството и преработката на билкови продукти. На територията на общината са сертифицирани 4 ферми за биологично растениевъдство - "Агрифрут" ООД в с. Лозен, "Гая Агро" ООД в гр. Ветрен, ЕТ Анелия Венциславова в с. Ковачево и ЕТ Стефан Караджов в с. Виноградец, и 1 многопрофилна - "Екотерра" ЕООД, с. Карабунар, предлагаща широка палитра от растителни, животновъдни и пчеларски биопродукти.

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите, показва много добри резултати:

- (4) Стойност на изплатени земеделски субсидии - преизпълнение 203%
- (5) Създаване на групи и организации на производители - изпълнение на 50%
- (6) Сертифицирани ферми за биологично земеделие - изпълнение на 100%
- (7) Създаване на местно тържище за плодове и зеленчуци - изпълнение на 100%
- (8) Създадени/реконструирани хидромелиоративни съоръжения - изпълнение на 70%

По този приоритет в ОПР на община Септември са предвидени 4 основни мерки:

1.2.1. Модернизиране на земеделските стопанства чрез инвестиции в технологии, материални активи и инфраструктура;

1.2.2. Повишаване на знанията и подобряване на уменията на земеделските и горските стопани и на заетите лица в техните стопанства;

1.2.3. Подобряване на пазарните позиции на първичните производители;

1.2.4. Развитие и разширяване на стопанствата на млади фермери;

Във връзка с изпълнението на мярка 1.2.1. през наблюдавания период са реализирани общо 13 проекта на земеделски производители и преработвателни фирми, подкрепени със средства от ПРСР на обща стойност 2 122 492,16 лева. От тях:

- 4 проекта на земеделски производители по мярка 121 "Модернизиране на земеделските стопанства" на ПРСР 2007-2013, на обща стойност 345 063,36 лв., със субсидии общо 166 730,38 лв.
- 5 проекта по подмярка 4.1. "Инвестиции в земеделските стопанства" на ПРСР 2014-2020 със субсидия на стойност 1 838 413,78 лв.
- 4 проекта по подмярка 6.3 "Стартова помощ за развитието на малки земеделски стопанства" на ПРСР 2014-2020, със субсидия на стойност 117 348 лева.

С общински средства на стойност 23 988 лева и принос от местното население е изградено едно ново хидромелиоративно съоръжение в с. Ветрен дол, общ. Септември, с дължина 511 метра, и е почистен напоителен канал "Семчин дърво" на участък с дължина 2300 метра.

Във връзка с изпълнението на мярка 1.2.2. от значение са кампаниите на СНЦ Местна инициативна група „Общини Белово, Септември, Велинград“. СНЦ МИГ - Белово, Септември, Велинград е създаден през 2009 г., по подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност“ от ПРСР 2007–2013 г.

От края на 2016 г. с договор № РД 50-189/29.11.2016 г. стартира проектът по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014-2020, съгласно който през програмен период 2014-2020 г. „МИГ – Белово, Септември, Велинград“ следва да реализира Стратегия за Водено от общностите местно развитие, чрез прилагане на 13 мерки по три програми: ПРСР 2014-2020, ОПРЧР 2014-2020 и ОПИК 2014-2020. Общият размер на одобрената финансова помощ за проекти към Стратегията е в размер на 7 313 745 лв., от които 2 933 745 лв. от ЕЗФРСР са предвидени за подкрепа на проекти в трите общини.

По проекта е изготвено "Описание на мерките от Стратегията за ВОМР на МИГ - Белово, Септември, Велинград" и са проведени редица информационни кампании и форуми за повишаване на знанията на земеделските и горските стопани в трите общини, включително - община Септември, относно техните възможности за по-ефективно управление и финансиране на земеделските производства.

От 08.02.2017 г. МИГ - Белово, Септември, Велинград има сключен договор и по подмярка 19.1 "Помощ за подготвителни дейности" за субсидия на стойност 48 848,75 лева.

По изпълнението на мярка 1.2.3 от ОПР са подкрепени 2 проекта по подмярка 4.2 "Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти" - със субсидия на стойност общо 1 968 130,33 лв.

В близост до град Септември се провежда ежеседмичен пазар на плодове и зеленчуци, като изградената инфраструктура се поддържа от Общината. Близостта на най-голямото регионално селскостопанско тържище "Плодовитово", обл. Стара Загора (около 100 км), е допълнителен благоприятен фактор за маркетинга на земеделските стопанства в община Септември.

По изпълнението на мярка 1.2.4 от ОПР са подкрепени 10 проекта на млади фермери със субсидия на обща стойност 488 950 лв. по подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски производители" на ПРСР 2014-2020.

Общо чрез проектно финансиране по мерките на ПРСР за периода 2014-2017 г. в община Септември са усвоени 5 595 856 лева.

По данни от регистрите на ДФЗ, общо размерът на земеделските субсидии, усвоени от земеделски производители и селско-стопански фирми в община Септември чрез

директни плащания по СЕПП и мерки 13.1 и 13.2 на ПРСР 2014-2020, за разглеждания период е **9 114 052 лева**.

Общо за изпълнението на приоритета са усвоени **14 709 908 лв.** от фондове на ЕС, а от общинския бюджет са инвестирани **23 988 лв.** в изграждане и рехабилитация на хидромелиоративни съоръжения, използвани в селското стопанство.

Приоритет 1.3 Насърчаване на предприемачеството и промотиране на местния потенциал

Приоритетът е насочен към по-активно участие на Общинската администрация в процеса на планиране и управление на местното икономическо развитие; създаване на условия за успешно развитие на бизнеса и за създаване на нови работни места; стимулиране на предприемачеството и привличане на инвестиции с цел ограничаване на безработицата, особено младежката; подобряване на икономическата активност на населението.

Специфична цел на този приоритет е да се привлекат стратегически инвестиции в местната икономика чрез предоставяне на информация на потенциални инвеститори за икономическия потенциал на общината и възможностите за бизнес.

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите, показва много добри резултати:

- (9) Участие в международни и национални бизнес форуми за популяризиране на Община Септември - изпълнение на 50%
- (10) Подкрепени инициативи на местни млади предприемачи - преизпълнение (110%)
- (11) Обновен/подобрен интернет сайт на Община Септември - изпълнение на 100%

По отношение на индикатор 11, МО отчита 100% изпълнение, доколкото към 2017 година официалната уебстраница на Община Септември наистина е подсигурана с цялото изискващо се по норматив за публично осведомяване съдържание, което при това се актуализира редовно на ежедневна база, но се препоръчва обновяване на дизайна и техническите ѝ характеристики с оглед постигане на добър съвременен стандарт на визия и четивност.

За изпълнението на приоритета ОПР предвижда следните мерки:

1.3.1. Подобряване на бизнес климата чрез местни стимули и ефективно административно обслужване

1.3.2. Насърчаване на предприемачеството на местно ниво

1.3.3. Популяризиране на местния потенциал

По мярка 1.3.1. - В разработената от Общината "Политика за насърчаване на инвестициите 2016-2020 г." е предвидено да се работи във връзка с възможността за данъчни облекчения при извършване на производствена дейност в общини с безработица, по-висока от средната за страната. Преференцията се предлага по чл. 183 и 184 на Закона за корпоративното подоходно облагане. В община Септември през наблюдавания период равнището на безработица продължава да надвишава средното за страната с повече от регламентираните по ЗКПА 25 процента. В Закона за насърчаване на инвестициите също са предвидени достатъчно инструменти за прилагане на общинско ниво. Общинската администрация организира и участва в множество форуми и консултативни срещи на местно и областно ниво, ориентирани в тази посока, но все още не е създадена практическа система от стимули за инвеститори. Все още няма нито един сертифициран инвестиционен проект, излъчен от местен инвеститор.

По мярка 1.3.2 от ОПР през 2014-15 г. са изпълнени 4 проекта, насърчаващи предприемачеството на местно ниво:

- ✓ "Предоставяне на организиран транспорт на заетите във ВРЗ-99 АД от и до работното им място", по договор №ESF-220-06-08004 с „Вагоноремонтен завод-99“ АД, с общ бюджет 31 806 лв., финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“. По актуални данни от ИСУН усвояемостта на средствата, отпуснати по проекта, е под 50% (одобрен бюджет: 77 232 лв.). Подпомогнато е ежедневното пътуване на 140 служители на предприятието, които нямат възможност да ползват обществен транспорт до работното им място. В резултат от изпълнението предприятието отчита постигната трайна заетост на персонала и подобро количество и качество на продукцията си;
- ✓ Проект за "Насърчаване на моливността в Колев и Колев ООД" с договор ESF-2203-06-08002, подкрепен с БФП на стойност 25 395 лв. (100% от общия бюджет на проекта) по ОП РЧР 2007-2013;
- ✓ Проект за оборудване за козметичен салон за маникюр и педикюр в гр. Септември, подкрепен със 7 000 лв. по мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микро-предприятия" на ПРСР 2007-2013 с договор №36/3/3121177 от 17.10.2014 г. с бенефициент „Десифото-Арт“ ЕООД. Общата стойност на проекта е 10 000 лв.;
- ✓ Проект за обособяване на къща за гости чрез реконструкция, преустройство и основен ремонт на съществуваща къща и подземен етаж, УПИ I – 189, кв.2 по ПРЗ на с. Горно Вършило, община Септември, по договор № 36/3/3120557 от 24.04.2014 г. с бенефициент „Атанас и Нона“ ЕООД, с общ бюджет 149 740,13

лв., подкрепен по мярка 312 „Подкрепа за създаване и развитие на микро-предприятия“ на ПРСР 2007-2013 г., със субсидия на стойност 103 207 лв.

По изпълнението на мярка 1.3.3. е разработена "Политика за привличане на инвестиции на Община Септември за периода 2014-2020 г.", подкрепена по проект: „Въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнението на общински политики в община Септември“ по ОПАК 2007-2013, с договор за БФП №13-13-24/13.11.2013 г., с общ бюджет 79 829 лева.

По мярка 1.3.3. Популяризиране на местния потенциал няма изпълнени проекти през наблюдавания период.

Общо по приоритета усвоените от фондове на ЕС средства са в размер на 247 237 лева.

Приоритет 1.4 Формиране на местен туристически продукт

Приоритетът визира два типа туризъм – културен и тематичен, като в ОПР се отчита еднакво силен потенциал за развитие и в двете направления. ОПР предвижда, но към момента не е стартирало изготвяне на общинска стратегия и/или оперативен план за развитието на туризма.

От целия фонд недвижими културни ценности на територията на общината, само Античният град Емпорион Пистирос (антично търговско средище край гр. Ветрен) е включен в списъка с обекти, планирани за финансиране през програмния период 2014-2020 г. съгласно Стратегическия план за развитието на културния туризъм в България. През 2015 г. специалисти от ИА - БАН и местния Археологически музей са извършили археологическо проучаване и консервация на обекта Пистирос. Общината предвижда подготовката на проект за реставрация и социализация на културно-туристически атракции, който ще адресира предстоящата покана по Приоритет 6 на ОП "Региони в растеж" през 2018 г.

Един паметник на културно-историческото наследство е реставриран с подкрепата на ПРСР –средновековната църква "Св. Йоан Предтеча" в с. Карабунар, забележителна с архитектурния си модел, както и с дърворезбите от ранния период на Самоковската школа.

Наличните условия за развитие и на други видове туризъм - селски, балнеоложки (спа) и винен, се развиват, макар и не особено интензивно, във възходяща линия, най-вече благодарение на инициативата на частни предприемачи за обособяването на местен туристически продукт. Обемът на легловата база и качеството на настаняването в общината са се подобрили чувствително през наблюдавания период: към 2017 г. функционират 8 места за настаняване в категория от 1 до 3 звезди, с общо 69 стаи и

146 легла. Увеличава се броят на къщите за гости в селата. Средният брой нощувки през периода 2015-2017 г. е 4875 и бележи нарастване с 1694 броя спрямо 2013 година.

Остава актуален акцентът на ОПР върху геотермалните извори в района на с. Варвара и традициите във винопроизводството на селата Карабунар, Виноградец и други като важен ресурс за развитието на балнеоложки и винен туризъм.

Топлите минерални извори в околностите на с. Варвара и с. Ветрен дол с температура на водата над 72⁰ С са неоченимо богатство на общината - те дават възможност да се развива балнеолечението и туризма не само на общинско, но и на национално ниво. Благоустрояването на цялата свързана с тях инфраструктура, съвместно с мерки за модерен туристически маркетинг със сигурност ще донесе значителни приходи за местния бизнес. Много добра стъпка в тази посока е разработката на проекта на Община Септември за реконструкция на минерален водопровод в района на с. Варвара и с. Ветрен дол, одобрен за съфинансиране по програма на НДФЕ през 2017 година и сега е в процес на изпълнение.

Матрицата за мониторинг на продуктите по приоритет 1.4. показва добра степен на изпълнение по два от индикаторите, но МО намира, че формулировката на самите индикатори не отразява особено адекватно реалния потенциал за развитие на общинската икономика в този сектор.

По индикатор (12) Подготовка на местна стратегия за развитие на туризма - 0% (не е стартирало изпълнение).

(13) Създаване и развитие на туристически атракции - изпълнение на 100% от целевата стойност

(14) Изработване и разпространение на рекламни материали - в процес на изпълнение - 67% от целевата стойност

За изпълнение на приоритета ОПР предвижда следните мерки:

1.4.1. Подготовка на местна стратегия за развитие на туризма;

1.4.2. Създаване и развитие на туристически атракции;

1.4.3. Маркетинг на туристически забележителности и продукти.

По мярка 1.4.1. не е стартирало изпълнение. МО намира за целесъобразно съответният ѝ индикатор да бъде запазен до края на целевия период при евентуална актуализация на ОПР.

Обособяването на местен туристически продукт и бранд ще стимулира алтернативна заетост на населението и би повишило добавената стойност на икономиката в общината. В тази връзка е желателно изработването и прилагането на общинска стратегия за

развитие на туризма или поне - разработката на концепция и оперативен план до края на програмния период.

По мярка 1.4.2. са получили финансиране 2 проекта, единият от които - за опазване на нематериално наследство:

- "Реставрация и реконструкция на средновековната църква "Св. Йоан Предтеча" в с. Карабунар", с бенефициент Църковното настоятелство - подкрепен по подмярка 7.6 „Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата“ на ПРСР 2014-2020, със субсидия на стойност 347 236,94 лв.
- "Да съхраним българщината през поколенията" с бенефициент Сдружение "Загоровче – град Септември", подкрепен с 6000 лв. по мярка 323 „Опазване и подобряване на селското наследство“ на ПРСР 2007-2013, договор № 36/3/3231261 от 06.08.2014 г. Проектът е обезпечил на ФТА „Загоровче“ костюми и участие в две събития – фолклорни празници на любителското творчество „Да съхраним българското“ и VI Международен етнофестивал „Всички заедно можем“.

От жп гара Септември води началото си теснопътна железопътна линия Септември – Добринище (линия № 16). Тя е еднопосочна, неелектрифицирана и единствената действаща теснопътна линия в България с междурелсие 760 mm, свързваща Добринище с железопътната линия София - Пловдив - Бургас. Разстоянието от 125 км между крайните гари се изминава за около 5 часа със средна скорост 25 км/ч. Трасето води от гр.Септември до Добринище през Велинград, Якоруда, Разлог и Банско, свързвайки най-западната част на Горнотракийската низина със Западните Родопи, Рила и Пирин. Поради особеностите на трасето през планината, теснолинейката Септември - Добринище е известна още като Алпийската железница на Балканите и представлява потенциална туристическа атракция от международен порядък. За оползотворяването ѝ в тази посока има много добри предпоставки:

- ❖ Теснолинейката Септември – Добринище е включена в списъка на най-интересните жп линии в Европа, публикуван в широко популярния Пътеводител за европейските жп разписания, издаден от немските железници (DB) и авторитетното туристическо издателство "Томас Кук".
- ❖ Гара Аврамово, намираща се на 1267,4 m надморска височина, е най-високо разположената гара на Балканите.
- ❖ Трудният терен е определящ за ниската скорост на движение на влаковете, а съчетанието на чудесния природен пейзаж по трасето с интересните технически решения на жп линията има висок потенциал за посетителски интерес.

Във връзка с изпълнението на мярка 1.4.3. са разпространени две презентации - "Туризм и културно наследство - възможности за община Септември" и "Bona Mansio - крайпътна римска крепост от 2 - 6 век", изготвени от фондация "Балканско наследство".

Уебсайтът на община Септември предлага базова информация за туристическите забележителности на територията ѝ, в общи туристически сайтове може да се открият ocasionални сведения за тях. Туристическият маркетинг на атракции в общината е все още слабо развит.

Общо за изпълнение на приоритета са привлечени **357 852** лв., от тях - 353 237 лева от фондове на ЕС, и от общинския бюджет - 4615 лева.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 – ОБНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приоритет 2.1 Изграждане и реконструкция на екологичната инфраструктура

Основните направления на този приоритет са изграждането на ВиК инфраструктурата и подобряване системата за управление на отпадъците.

ОПР е предвидил пакет интегрирани мерки, свързани с подобряване състоянието на ВиК инфраструктурата като предпоставка за достъп до качествена питейна вода и опазване на водите и почвите от замърсявания. Стратегията за развитие на ВиК сектора до 2020 г. предвижда изграждане на канализационни системи и пречиствателни станции за отпадъчни води в населените места над 2000 е.ж., приоритетно в по-големите населени места. Подробно описание на предвидените интервенции във ВиК инфраструктурата е заложено в "Политика за развитие на техническата инфраструктура на община Септември за периода 2014-2020 г.", стратегически документ, разработен в началото на периода на МО в посока на изпълнение на целите на ЕВРОПА 2020 и Общата селскостопанска политика (ОСП) за създаване на нов тип общинска инфраструктура в селските райони.

В началото на този период положението на общината е незавидно: на територията ѝ, вкл. в град Септември, все още няма нито една функционираща пречиствателна станция за отпадни води; канализационната мрежа не е изградена в повечето агломерации; водопроводната система е силно амортизирана; системата за събиране и транспортиране на отпадъците не функционира достатъчно ефективно в селата. С оглед на факта, че липсва и регионално депо за района на Пазарджик, подобряването на системата за третиране на отпадъците и въвеждане на ефективна система за тяхното управление на местно ниво е ключова задача на ОПР, наред с ВиК сектора.

Три години по-късно МО отчита забележителен напредък по приоритета. Матрицата за мониторинг на индикаторите за продукт е следната:

- 15) Изградени 2 ПСОВ (в гр. Септември и с. Карабунар) - изпълнение на 66% от целевата стойност

- (16) Обновена водопроводна мрежа - 695% преизпълнение (34,7 км)
- (17) Изградена канализационна мрежа - 59% изпълнение от целевата стойност (4,1 км)
- (18) Изградени съоръжения за оползотворяване на отпадъци - 50% изпълнение (проектна готовност)

За изпълнение на приоритета ОПР предвижда 2 основни мерки, по които общината е успяла да подготви, осигури финансиране и, в по-голямата им част - да изпълни няколко мащабни проекта.

По мярка 2.1.1. *Разширяване на ВиК инфраструктурата и изграждане на пречиствателни станции* те са следните:

(1) Проект №DIR-51011116-80-164 "Подобряване на водния цикъл на град Септември", одобрен за финансиране по ОПОС 2007-2013 в рамките на Процедура за предоставяне на БФП BG161P0005/10/1.11/02/16 *Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в агломерации над 10000 е.ж.*, с Договор №DIR-51011116-C055 от 20.11.2012 г. и одобрена прогнозна стойност 8 525 395,63 лева. Проектът приключва през ноември 2015 г., като усвоените средства са 6 377 025 лв., поради пониска стойност на проведените обществени поръчки в сравнение с тръжните прогнози. Размерът на БФП от ЕФРР е 5 968 895 лв., а собственото финансиране от общината - 1 858 282 лева.

В рамките на проекта са реализирани инвестиционни дейности във връзка с изграждане и/или подобряване на системата за ВиК на гр. Септември: водопроводна мрежа на кв. Юг, гр. Септември; канализационна мрежа в кв. Юг, гр. Септември, довеждащ колектор до ПСОВ – гр. Септември; канализационна мрежа на Ромски квартал, гр. Септември; изграждане на пречиствателна станция за отпадни води – гр. Септември.

МО отчита неговата успешна и ефективна реализация, а именно:

- реконструкция на 2,59 км водопроводна мрежа;
- изграждане на 1,97 км главни канализационни колектори;
- изграждане на 2,11 км второстепенна канализационна мрежа; и
- изграждане на ПСОВ за град Септември.

Чрез своето изпълнение, проектът допринася за подобряване на съществуващата система за управление на питейните и отпадъчните води на територията на град Септември, посредством повишаване на качеството на услугите във ВиК сектора и ограничаване на отрицателното въздействие на заустаните отпадъчни води.

(2) Проект за "Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителна система и съоръжения в община Септември – с. Виноградец, с.Карабунар, с. Бошуля, с. Ветрен дол,

с. Семчиново", с договор №13/321/01588 от 14.12.2013 г. по мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони" на ПРСР 2007- 2013 г., изпълнен в периода 2013-2015 г. Одобрената субсидия е със 100% пропорция на стойност 6 924 529,40 лева. По проекта са изградени и реконструирани ВиК съоръжения с обща дължина 23,761 км: реконструирани са водопроводи в селата Виноградец, Бошуля, Ветрен дол и Семчиново (22,651 км), изградена е нова водопроводна мрежа в с. Карабунар (1,088 км) и канализационна мрежа на с. Карабунар (0,022 км). Усвоените средства по проекта са 6 645 566 лева.

(3) Проект за "Пречиствателна станция за отпадни води (Модулно пречиствателно съоръжение за 330 екв.ж.), преливник и довеждащ колектор до ПСОВ и кабели НН-I етап. Местонахождение: УПИ I -30 за пречиствателна станция за отпадни води, местност Водниците, землище с. Карабунар, общ. Септември, трасе на довеждащ колектор ПИ N 055001 – полски път и ПИ N 005002 – полски път". Проектът е подкрепен с договор №13/321/01685 от 21.12.2013 г. по мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони" на ПРСР 2007-2013, на стойност 417 472,69 лв. (100% от размера на одобрената субсидия). Изпълнен е през 2014-2015 година.

(4) Проект за "Реконструкция на главен водопровод за захранване на гр. Септември по бул. България" по договор №11186/24.06.2016 г. за обект: Реконструкция на главен водопровод за захранване на гр.Септември по бул."България" от О.Т.13 кв.2 и 4, до 33 м преди О.Т. 667 кв.74 и 88, подписан между ПУДООС и Община Септември, с бюджет на стойност 913 017,13 лв., от които размерът на БФП от ПУДООС е 799 103,93 лв., а собствените средства от Общината - 113 913,20 лв.

Проектът е приключен през 2017 г. Реализирани са следните инвестиционни дейности във връзка с подобряването на водопровода в гр. Септември: главен уличен водопровод L=1914 м; отклонения към съществуващи водопроводи и нови ПХ L=306 м; и 136 броя сградни водопроводни отклонения. Общо подменената водопроводна мрежа е с дължина 2220 метра.

(5) Проект за „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа с обща дължина 5,41 км в гр. Септември, община Септември, област Пазарджик" по договор с ПУДООС, стартирал през 2017 г., на обща стойност 1 413 893 лева.

(6) Реконструкция на част от вътрешна водопроводна мрежа на гр. Ветрен по ул. с О.Т. 148-150 до 347 и прилежащите ѝ улици, с обща дължина 550 м – финансиран със собствени приходи на Общината, на стойност 48 113 лева.

(7) В процес на изпълнение е проект за „Реконструкция на минерален водопровод - дължина 315м (Ф 300), с. Варвара и изграждане на допълнителен минерален водопровод, с дължина 900м (Ф 200) за общински сгради, с. Ветрен дол, община

Септември, област Пазарджик“ е одобрен през 2017 г. за съфинансиране по програма на НДЕФ с общ бюджет 418 769,81 лв., от тях 50% собствено финансиране на Общината.

(8) В края на октомври 2017 г. Общината е подала за разглеждане и оценка в ПУДООС още един проект за "Реконструкция на върешна водопроводна мрежа с обща дължина 5,553 км по улици в 11 населени места на община Септември - с общ прогнозен бюджет от 1 422 144 лева.

Проектите за реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа допринасят чувствително за повишаване качеството на услугите във ВиК сектора и подобряване на жизнената среда на територията на общината. Ограничени са загубите и аварията по водопроводната мрежа на територията на град Септември. Повишена е конкурентоспособността на региона и са създадени нови работни места по време на изпълнението на инвестиционните дейности.

По *мярка 2.1.2. Ограничаване и оползотворяване на отпадъците* се работи сериозно в община Септември с оглед на средносрочното и дългосрочно въздействие на ОПР.

В края на предходния програмен период община Септември е включена в разработката на мащабен проект (с прогнозна стойност 35 млн. лева) за изграждане на Регионалната система за управление на отпадъците в района на Пазарджик. Инвестиционното предложение включва изграждане и експлоатация на регионална система за управление на битовите отпадъци от общините Пазарджик, Пещера, Белово, Лесичово, Брацигово, Септември, Ракитово, Батак и Велинград, включваща регионално депо, регионален център за рециклиране и претоварна станция. Проектът, обаче, не е одобрен за финансиране по ОПОС 2007-2013.

През 2016-17 г. чрез външно възлагане (на стойност 91 440 лв.) Общината придобива две много важни експертни инженерни проучвания относно решаването на проблема с отпадъците:

- ✓ Доклад за "Обобщаване на данните налични в община Септември, във връзка с обобщаване на същите и изготвяне на морфологичен анализ на състава на отпадъците, генерирани на територията на община Септември", изготвен от "Геоконструкт" ЕООД, 2017 г.; и
- ✓ Предварително (прединвестиционно) проучване за обект: "Изграждане на инсталация за компостиране и съпътстваща инфраструктура на територията на община Септември", изготвено от "Смарт Синерджи Консулт" ЕООД, от юли 2017 година.

В последното (ПИП) се съдържа детайлна концепция и разработка на проект, с който към днешна дата общината кандидатства за финансиране на стойност 1,622 млн. лева по актуалната BG16M10P002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране

на битови отпадъци, за общини: Батак, Белово, Брацигово, Лесичово, Пещера, Пазарджик и Септември“ на ОПОС 2014-2020 .

Основната цел на инвестицията е подобряване на състоянието на околната среда в община Септември и локализираните на територията ѝ по-малки населени места, чрез развитието на екологична инфраструктура за интегрирано управление, оползотворяване и управление на отпадъците. Осъществяването на проекта е свързано с изграждането на компостираща инсталация и въвеждане на разделно събиране на зелените и други биоразградими отпадъци. В процеса на компостиране чрез управляван, аеробен биологичен процес естествените биоотпадъци ще се трансформират в богат на хумус материал, който е подходящ за много рентабилна "зелена" употреба в земеделието, градинарството и ландшафтните дейности.

Проектът е сериозна стъпка в посока на изпълнението на разпоредбите в чл. 31 ал. 1 т. 1 и § 15 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗУО, както и на задачите и мерките, включени в Плана за действие към Програмата за управление на отпадъците. Както на национално, така и на регионално ниво трябва да бъдат постигнати количествените цели за увеличаване делът на подготвените за повторна употреба и рециклиране битови, в т. ч. биоотпадъци за периода до 2020 г., както следва:

- до края на 2018 г. - 40% от общия обем на образуваните битови отпадъци,
- до края на 2020 г. - 50 % от общия обем на образуваните битови отпадъци.

МО отчита много добро осъществяване на целите на ОПР по този ключов за общината приоритет. Общо за периода на МО по приоритета са привлечени и усвоени **15 545 297 лв.** от еврофондове и са инвестирани **2 321 013 лв.** от общински приходи.

Подготвена е надеждна проектна документация за средносрочни инвестиции на стойност **над 3 млн. лева**, по 2 инвестиционни проекта, с които се кандидатства за финансиране към ОПОС 2014-2020 и ПУДООС.

Приоритет 2.2 Модернизация на транспортната инфраструктура

Приоритетът е насочен към модернизация на различните видове транспортната инфраструктура с ключово значение за устойчивото развитие и качеството на живот - цели се цялостно подобряване на състоянието на пътната и улична мрежа, за да се осигури достъпност и свързаност на територията, улеснена мобилност на населението и достъпа му до качествени услуги, предоставяни в общинския център – гр. Септември, и в областния център – гр. Пазарджик. За периода до 2020 г. за жп инфраструктурата на регионално ниво е предвидена модернизация на главната жп линия София – Пловдив – Бургас (Свиленград).

Транспортната инфраструктура на община Септември е част от транспортно-инфраструктурната схема на страната и Югоизточна Европа. През територията на общината минава евроазиатският транспортен коридор, свързващ Западна Европа с Близкия Изток и Средна Азия, международната автомагистрала "Тракия", свързваща Западна Европа с Истанбул, международната жп линия, свързваща Централна Европа с Азия. От гара Септември започва дековилната железница, свързваща Тракия с Родопите, Пирин и Рила. По-голямата част от територията, в която е разположена пътната мрежа на общината, е с добра екологична характеристика.

Транспортната и пътна инфраструктура на територията на Община Септември включва:

- (участък от) автомагистрала Тракия - 18,923 км.
- първокласна - 11,028 км.
- второкласна - 12,127 км.
- третокласна - 63,203 км.
- четвъртокласна - 65,160 км.
- улична мрежа на град Септември - 49,455 км.
- улична мрежа на град Ветрен - 22,935 км.
- улична мрежа на селата - 172,078 км.

В ред стратегически документи, разработени през последните три години на общинско ниво, се отбелязва следната картина: Пътищата от първи и втори клас от пътната мрежа на общината са в добро състояние. Частично задоволително е състоянието на пътищата трети клас. Селищата се свързват помежду си основно с пътища от четвъртокласната пътна мрежа. През наблюдавания период на ОПР и до момента тъкмо тя изпитва особена необходимост от рехабилитация и реконструкция.

Според общинската "Програма за енергийна ефективност" (2016-2018 г.) общата оценка на транспортната система е добра. Отделяните вредни емисии са минимални.

В системата на железопътните връзки Община Септември е добре обезпечена. Теснолинейна ж.п. линия Септември - Велинград - Добринище свързва общината с Родопите и Пирин.

Матрицата на индикаторите за продукт по този приоритет показва следните, неравномерни, степени на изпълнение:

- (19) Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и общинско значение - 8,7% изоставащо изпълнение
- (20) Реконструирана жп мрежа - 202% преизпълнение
- (27)* Изградени/реконструирани улици - 62,8% изпълнение

* Индикатор 27 е разписан под Приоритет 2.4 в таблицата на ОПР за мониторинг на продукт, но е препоръчително при последваща актуализация да бъде преместен в Приоритет 2.2., в съответствие с логиката на планираните, и по двата приоритета, мерки.

По този приоритет ОПР предвижда 3 основни мерки - за подобряване, съответно на трите типа транспортна инфраструктура на нейната територия.

По мярка 2.2.1. Ремонт на общинска пътна инфраструктура –

Със средства от общинския бюджет на стойност 217 324 лв. е реконструиран Общински път IV-80332 между с. Славовица и гр. Ветрен от км. 1+000 до км. 5+354 (общо 4,354 км).

През 2017 г. Общината е подготвила проектно предложение за реконструкция и рехабилитация на общо близо 17 км участъци от междуселищните общински пътища, съоръжения и принадлежности към тях, с прогнозен бюджет 5,661 млн. лева, подадено по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на ПРСР 2014–2020 г., но то не е одобрено за подкрепа по програмата. Реализацията на този проект при евентуално финансиране от други източници би довело до чувствително подобрение на общинската пътна мрежа и изпълнение на индикатора до към 50% до края на действието на ОПР.

С оглед на съществуващия риск такова финансиране да не бъде осигурено достатъчно скоро, МО препоръчва да се преосмисли целевата стойност на индикатор 19 при последваща актуализация на ОПР.

По мярка 2.2.2. Ремонт на съществуваща и изграждане на нова улична мрежа-

През периода на МО със средства от общинския (337 851 лв.) и от републиканския бюджет е подобро състоянието на 1,997 км от уличната мрежа на градовете Септември и Ветрен и на 1,142 км от селата в общината.

Отделните реализирани проекти имат следните параметри:

- "Реконструкция и рехабилитация на част от същ. улична мрежа, тротоари, съоръжения и принадлежности към тях в община Септември, подобект: Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в гр. Септември, бул. „България“ от км 1+480 до км 2+568" - общо 1088 метра, на стойност 1 680 085,91 лв. от Републиканския бюджет за 2017 г.
- Благоустрояване на ул. „Първа“ гр. Ветрен – 227 м – 50 000 лв.
- Благоустрояване на улица с. Злокучене (ОТ 47 – ОТ 53) – 130 м – 25 000 лв.
- Благоустрояване на улици в с. Бошуля (ОТ 73-77, ОТ 81-158) – 226 м – 15 000 лв.
- Благоустрояване на улица в с. Семчиново – 145 м – 15 000 лв.
- Благоустрояване на улици в с. Виноградец (ул. Пета) – 240 м – 60 000 лв.

- Благоустрояване (частично преасфалтиране) на ул. "Св. св. Кирил и Методий", гр. Септември – 312 м – 60 000 лв.
- Преасфалтиране на ул. "Дунав", гр. Септември (ОТ 747 до ОТ 733) – 125 м – 24 974 лв.
- Преасфалтиране на ул. "Симеон Велики", гр. Септември (ОТ 733 до ОТ 727) – 235 м – 29 997 лв.
- Благоустрояване на улици в с. Симеоновец (О.Т. 121-122-123-107) – 200 м – 22 000 лв.
- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици в населените места на община Септември: бетониране на улици в с. Семчиново – 201 м – 35 880 лв.

По мярка 2.2.3. Железопътна инфраструктура –

В процес на изпълнение от 2016 г. е проектът за „Модернизация на железопътния участък Септември–Пловдив: част от Транс-европейската железопътна мрежа – изграждане на четири броя пътни надлези“, с бенефициент ДП НКЖИ, съфинансиран с договор ДОПТИ-14/19.08.2016 г. по ОПТТИ 2014-2020, с БФП на стойност 19 998 000 лева и собствено участие от бенефициента 3 929 600 лева. Срокът за изпълнение на проекта е до 30.04.2018 г., но голяма част от дейностите са завършени към днешна дата.

Завършена е реконструкцията на участъка от жп линията, свързващ Септември и Пловдив (38 км). Основната жп артерия е напълно модернизирана, вкл. на територията на Община Септември. Новият железен път позволява скорост до 160 км/ч на пътнически подвижен състав (200 км/ч за подвижен състав с наклонящи се кошове) и до 120 км/ч за товарен подвижен състав. Гарата в гр. Септември също е реконструирана. Подобрени са системите на контактната мрежа, секционните постове, сигнализацията, както и телекомуникациите. Реконструирани са отстъпите по линията и пероните са снабдени с покривна конструкция и ново осветление. Жп гара Септември изпълнява както пътнически, така и товарни функции.

ОПР предвижда също обновяване и реконструкция на теснопътната (дековилна) жп линия Септември – Добринище и превръщането ѝ в туристическа атракция до края на програмния период, но не е стартирало изпълнение на това намерение.

Общо за приоритета МО наблюдава добро изпълнение. Общо по приоритета от програми на ЕС (ОПТТИ) и други източници са инвестирани **23 927 600 лв.**; усвоени са **555 175 лв.** от общински приходи и **1 680 086 лв.** от Централния бюджет.

Изоставането по едната от ключовите мерки има шанс да се компенсира до края на плановия период, поради наличие на проектна готовност. За целта, обаче, е необходимо и препоръчително Общината да прегледа отхвърлената от ДФЗ проектна документация

във връзка с качествените ѝ характеристики и да потърси в спешен порядък алтернативни възможности за финансиране на общинската междуселищна пътна мрежа. Съществува актуалната опция да се ползват финансови инструменти на ЕФСИ, особено ако общината предприеме стъпки за коопериране на своята инвестиционна инициатива с близко разположени общини на регионален принцип.

Приоритет 2.3 Развитие на социалната инфраструктура

В синхрон с НСРР 2012-2022, ОПР отчита, че инвестициите в социална инфраструктура са предпоставка за устойчиво развитие на общината и нейния човешки капитал. Приоритетът е насочен към обновяването и модернизиране на образователната, културната и социалната инфраструктура с перспектива за ограничаване на миграцията на младото и активно население; както и за интеграция на социално уязвимите групи - застрашени от бедност деца, ромската общност, хора с увреждания и самотни възрастни хора. Развитието на спортната инфраструктура в общината преследва и, до голяма степен - успява, да окаже положително влияние върху социалното включване, както и превенция на здравето и рисковото поведение сред младежите.

Матрицата на индикаторите за продукт по приоритета показва много добра степен на изпълнение:

(21) Санирани/обновени обекти на образователната инфраструктура - 123%
преизпълнение на целевата стойност

(22) Санирани/обновени обекти на културната инфраструктура - 50% изпълнение

(23) Създадена/реновирана социална инфраструктура - 100% изпълнение на
целевата стойност

(24) Изградени/обновени обекти на спортната инфраструктура - 129%
преизпълнение

За изпълнение на приоритета ОПР предвижда, съответно, и четири мерки:

2.3.1. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в общинската образователна инфраструктура;

2.3.2. Развитие на културната инфраструктура

2.3.3. Обновяване на социалната инфраструктура

2.3.4. Разширяване и модернизиране на спортна инфраструктура

Във фокуса на мярка 2.3.1. е реализиран:

- Проект "Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура за сградите - собственост на Община Септември: СОУ „Хр. Ботев“, гр. Септември; СОУ „Хр. Смирненски“, гр. Септември“; ОУ „Св. Св. Кирил

и Методий", гр. Ветрен; ОУ „Хр. Ботев“, с. Семчиново; ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Ковачево, ОУ „Хр. Ботев“, с. Карабунар, ОДЗ „Червена шапчица“, гр. Септември", съфинансиран по процедура BG161P0001/1.1-09/2010/041 "Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации" на ОПРР 2007-2013, с общ бюджет 2 324 472 лв., от тях: БФП на стойност 2 241 449 лв., и 83 696 лв. съфинансирани от общинския бюджет. Проектът е приключен успешно през 2014 г. и осъществява мерки за енергийна ефективност в общо 7 обекта на общинската образователна инфраструктура - 6 общообразователни училища и 1 детска градина.

Във връзка с подобряване на общото състояние на образователната инфраструктура в общината, с общински средства са извършени още 2 ремонта на общинските детски градини:

- Ремонт на 42,8 м канализационна мрежа в ЦДГ „Червена шапчица“, гр. Септември – на стойност 9 358 лв.; и
- Ремонт на 71,15 кв. м дограма на ЦДГ „Щастливо детство“ в с. Ковачево – на стойност 17 000 лева.

По мярка 2.3.2 през 2017 г. са одобрени 3 проекта с бенефициенти читалища на територията на община Септември за финансиране от фонда на подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ на ПРСР 2014–2020:

- Изграждане на ново строителство в рамките на контура на съществуващата сглобяема сграда на Народно читалище „Пробуда–1935“, на стойност 258 946 лв.
- Основен ремонт на сградата на Народно читалище "Отец Паисий–1910", на стойност 376 107 лв.
- Ремонт, реконструкция и пристрояване на сградата на Народно читалище „Будители–2004“, на стойност 391 127 лв.

И трите проекта са договорени за изпълнение до края на 2018 година.

По мярка 2.3.3 и мярка 2.3.4 два проекта са реализирани със средства от бюджета на Община Септември през 2015-2016 г.:

- Снабдяване на за общинския Медицински център - гр. Септември с графична рентгенова апаратура - на стойност 10 000 лева.
- Ремонт на спортна зала с площ 90 кв.м в гр. Септември – на стойност 10 000 лева.

По проект №BG05M9OP001-2.002-0277 „Независим живот в община Септември“, подрепен по ОПРЧР през 2016 г. в сградата на Общината е обособен и оборудван Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване в общността или в

домашна среда. (Бюджетът на проекта МО отчита по-долу, в анализа на изпълнението на Приоритета за интегрирани социални услуги.)

Други два проекта са подкрепени по мярка мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони” на ПРСР 2007-2013:

- Проект за "Подобряване на съществуващ център за отдих, свободно време и спорт - Общински Младежки дом в гр. Септември", финансиран по договор №36/3/3211154 от 06.08.2014 г. за субсидия на стойност 39 757 лв. С изпълнението на проекта през 2015 г. се подобряват условията за развиване на клубни форми в Младежкия дом на гр. Септември, посредством модернизиране на материалната база. Обособени са социални кътове и боксова зала, снабдени с необходимото техническо оборудване и обзавеждане, предоставящи добра възможност за спорт на гражданите и за интеграция на младежи от малцинствени групи. Усвоените средства са 39 736 лева.
- Проект за "Изграждане на спортна площадка в УПИ V, кв.116, гр. Септември, Община Септември" по Договор № 36/3/3210562 от 21.12.2013 г. за субсидия на стойност 194 829 лв. Проектът е изпълнен през 2015 г. Изградена е многофункционална спортна площадка с изкуствено тревно покритие за мини футбол, хандбал, тенис на корт и волейбол. Усвоените средства са 178 952 лв.

На 30.11.2017 г. Община Септември е подписала договор №13/07/2/0/00220 за БФП на стойност 1 001 529 лв. в подкрепа на **проект за „Реконструкция и благоустрояване на прилежащото дворно място към СОУ "Христо Ботев"**, находящо се в УПИ - XI, за училище, кв. 187 по регулационния план на гр. Септември, община Септември" по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура" на ПРСР 2014-2020 г. Проектът ще се изпълнява през следващите 3 години.

Тази инвестиция би могла да се отнесе не само към тук разглежданата мярка, но допринесе комплексно към изпълнението на три приоритета в рамката на ОПР - 1.4, 2.3 и 2.4., тъй като работи, колкото в полза на образователната, социалната и спортната инфраструктура, толкова и за облагородяване на градската среда и повишаване на привлекателността на гр. Септември като туристическа дестинация.

По проекта е планирано:

- ❖ Изграждане на три спортни игрища с обща площ 2242,62 кв. м, две площадки за тенис на маса и оборудвана площадка за фитнес;
- ❖ обособяване на свободно площадно пространство пред основния вход с кътове за отдих и социални контакти; както и на пространство за паркиране на велосипеди;

- ❖ монтиране на детски съоръжения за игра на деца от 3 до 12 г. в близост до озеленените площи;
- ❖ монтиране на вертикален подежник и тактилни плочки при основния вход на училището, осигуряващи достъп за лица в неравностойно положение;
- ❖ обновяване на пешеходната зона около главния вход, двата подхода и площта около спортните игрища с нови тротоарни плочи;
- ❖ почистване и облагородяване на озеленената площ на игрището и изграждане на поливна система;
- ❖ монтиране на слънцезащитни съоръжения (перголи и беседки);
- ❖ След приключването на СМР е предвидено снабдяване на оборудване за нуждите на СУ „Христо Ботев“.

МО отчита много добро изпълнение по Приоритет 2.3. През наблюдавания период за развитието на социалната инфраструктура в община Септември са усвоени **4 487 846 лв.** от програми на ЕС и **130 054 лв.** от общински средства.

Приоритет 2.4 Обновяване и благоустрояване на населените места

Приоритетът цели да се подобрят условията на живот в населените места като се обнови градската и селска среда и се улесни достъпа до публични услуги, включително достъпа за хора с увреждания. Основните интервенции, които ОПР визира в началото на периода на МО, са свързани с изграждане, възстановяване и създаване на зони за обществен отдиш; на пешеходни алеи и тротоари, подобряване достъпа, велосипедни пътеки, паркинги; реконструкция и ремонт на сгради с религиозно значение.

Други предвидени в ОПР дейности са строителство/реконструкция на улични мрежи, въвеждане на енергоефективно улично осветление и други мерки за повишаване на сигурността и предотвратяване на престъпността, дребномащабни инфраструктурни мерки за предотвратяване на наводнения и свлачища.

Матрицата на индикаторите за наблюдение на продукта по този приоритет отчита много добро изпълнение.

(25) Изградени детски площадки и места за отдиш - 485% преизпълнение

(26) Изградени / рехабилитирани пешеходни зони, площи и велоалеи - 38%

Следва да се отбележи, че индикатор 27 "Изградени/реконструирани улици" по смисъла и логиката на приоритетите, внесени в рамката на ОПР, не би следвало да се отчита в този приоритет и съответно трябва да се прехвърли в Таблицата на Индикаторите за продукт там, където е уместно. За целите на МО степента му е отчетена по-горе, в анализа по Приоритет "Транспортна инфраструктура".

Същевременно, съобразно таблиците за мониторинг, заложи в ОПР, индикатор 12 "Разширена зелена система", отнесен към индикаторите за резултат по Стратегическите цели, отразява площта на рехабилитираните или създадени зелени площи, и по логика е пряко съотносим с мерките на *Приоритет 2.4*.

Това обстоятелство усложнява организацията на количествения анализ на продуктите в Матрицата на индикаторите, а също и неговата информативност.

За целите на МО, рехабилитираните зелени площи се отчитат веднъж като брой обекти под индикатор за продукт №25 съвместено с продукти от типа "места за отдих", съобразено с формулираната мярка 2.4.3., а втори път - като обособена площ, с цел да се представи дялът им на нарастване в мярна единица "процент", заложи в индикатор №12 за резултат по Стратегическите цели. Ето какво е състоянието по въпросния индикатор:

12	Разширена зелена система	Процент	0	30	18,6	62%
----	--------------------------	---------	---	----	------	-----

ОПР залага като базова стойност 0%, тоест, МО приема, че изходната стойност на озеленената площ е 73 315 кв.м., колкото са регистрираните зелени площи в началото на наблюдавания период (2014 г.). ОПР цели нарастване на площите с 30%, тоест с 21 994,5 кв. метра. След проследяване на данните относно реализираните от Общината дейности и проекти по *Приоритет 2.4*, МО отчита нарастване с площ от 13 623 кв. м., съответно - с 18,6%. Съотношението между целевата и междинната стойност за площта на зелената система е 62% изпълнение, а именно - МО наблюдава много добро изпълнение на индикатора. (Следва да се вземе предвид, че в този резултат не са включени очакваните развития от изпълнението на проекта за реконструкция и благоустрояване на прилежащото дворно място към СОУ "Христо Ботев", в процес на изпълнение по *Приоритет 2.3*., който с голяма вероятност ще доведе до увеличаването на отчетената от МО стойност.)

За изпълнение на приоритета ОПР предвижда следните мерки:

2.4.1. Осигуряване на достъпна архитектурна среда;

2.4.2. Ремонт и изграждане на пешеходни зони и велоалеи;

2.4.3. Изграждане и обновяване на зелена система, площадни пространства и зони за отдих;

2.4.4. Разширяване обхвата на улично осветление и повишаване на неговата енергийна ефективност;

2.4.5. Повишаване на сигурността чрез изграждане на съоръжения за превенция от природни бедствия и противодействие на престъпността.

2.4.6 Реконструкция и ремонт на сгради с религиозно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително и вертикална планировка;

В действията на общинската администрация по изпълнение на *мярка 2.4.1.* е поставен много уместен фокус върху енергийната ефективност на административната и жилищната инфраструктура. Показателни за това са следните проекти:

1) През 2016-17 г. е подготвен Проект за енергийна ефективност на Сградата на Община Септември в гр. Септември, с който Общинските власти кандидатстват за съфинансиране от НДФО по "Инвестиционна програма за климата". Проектът е с прогнозен бюджет 403 130 лева.

Обследването за енергийна ефективност на сградата показва, че съществуващото състояние на строителните конструкции и системите за електро- и топлоснабдяване не покриват нормите за топлосъхранение и икономия на енергия в сгради. Разходите на енергия при сегашното състояние за отопление и БГВ на сградите са много големи и са необходими енергоспестяващи мерки.

Установен е потенциал за намаляване на разходите на енергия със 146,367 MWh годишно с екологичен еквивалент 119,87 t спестени емисии CO₂ на година. Изпълнението на предписаните енергоспестяващи мерки ще доведе до следните резултати:

- Предотвратено замърсяването на околната среда чрез намаляване на емисиите на вредни вещества (парникови газове /CO₂ и еквивалентни) - 119,87 CO₂ t/y.
- Икономия на финансов ресурс в размер на 32 200 лв. без ДДС годишно;
- Очакваните икономии на енергия от реализиране на мерките са в размер на 146 367 kWh/y или (61,43%);
- След реализиране на ЕСМ, сградата ще има специфичен разход на първична енергия в размер на 116,4 kWh/m²y, с което ще отговори на изискванията за енергиен клас „А“;
- Повишено качество на работна среда и живот на служителите и посетителите чрез подобрен микроклимат в сградата.

По проекта се предвижда и оползотворяване на ВЕИ чрез изграждане отоплителна инсталация с източник тръбопровод за пренос на геотермална минерална вода.

Частичен ремонт (на сервизни помещения) в административната сграда на Община Септември е извършен по-рано през наблюдавания период на МО – на стойност 20 789 лв. от общинския бюджет.

2) Общината е успяла да подготви и реализира проекти за 5 обекта за въвеждане на ЕЕ мерки, финансирани по НПЕЕМЖС на МРРБ. От тях 4 са вече въведени в експлоатация:

- Блок 63 - гр. Септември, бул. "България" № 63, вх. Б, ет. 1, ап. 17, на стойност 534 342 лв.
- Септември - Надежда 65, гр.Септември, бул. "България" №65, вх.А, вх.Б, на стойност 443 228 лв.
- Вяра - Блок 4, гр. Септември, бул. "България" №78, вх.А и вх.Б, на стойност 650 361 лв.
- Еделвайс - гр. Септември, ул. "Еделвайс" №15, ет.2, ап.7, на стойност 595 746 лв.

В процес на изпълнение е един: МЕЧТАН ДОМ - СЕПТЕМВРИ, бул. "България" №67, вх.А и вх.Б - на стойност 619 066,61 лв. Усвоените досега средства са 318 804 лева.

В изпълнение на мярка 2.4.2. с общински средства (18 902 лв.) са благоустроени 266 кв.м. тротоарно пространство в кв. 92, гр. Септември, а по проекта за реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в гр. Септември, бул. „България“ от км 1+480 до км 2+568” са рехабилитирани 1088 метра тротоари в центъра на града, със средства от републиканския бюджет.

По мярка 2.4.3. са обновени или създадени нови зелени площи на общо 13 623 кв. метра.

Реализиран е Проект за "Рехабилитация на съществуващ парк в УПИ I – парк, кв. 66, гр. Септември", подкрепен с Договор №36/3/3220563/20.05.2014 г. по мярка 322 „Обновяване и развитие на населените места“ на ПРСР 2007-2013, с общ бюджет 199 468 лв., от които БФП на стойност 150 000 лв. и съфинансиране от Община Септември - 49 468 лева. Проектът приключва успешно през 2015 г., като усвоените средства са 199 062 лева. В резултат от неговата реализация е облагородена цялостната паркова среда с площ 8794 кв. метра, изпълнено е затревяване върху прясно положен хумусен слой, както и засаждане на нови цветни групи; доизградена е съществуващата алейна мрежа (ок. 370 кв. м); положена е нова настилка, състояща се от тротоарни плочи и алеини бордюри; по алеите са монтирани паркови осветителни тела; реконструирана е съществуващата сцена на открито, като е изградена и козирката с метална конструкция и покритие от профилирана ламарина; изграден е паркинг за автомобили. Чрез подобрението на жизнената среда за гражданите и гостите на община Септември, проектът допринася значително за изпълнението на два приоритета от рамката на ОПР: освен тук разглеждания, също и за Приоритет 1.4. Развитие на местен туристически продукт.

По три договора от 2016 г. с ПУДООС, през 2017 г. са изградени 3 публично достъпни площадки за игра, разположени на открито и пригодени за възрастова група 3 - 12 години, със застроена площ 90,40 кв.м. всяка. СМР са на обща стойност 41 259 лева, от които финансовото участие на Общината е 21 467 лв., а на ПУДООС - 19 792 лева. Местоположението им е следното:

- в гр. Септември в зеленина между улици с О.Т. 560 – О.Т.535 – О.Т.536 в кв.144 по плана на гр.Септември
- в с. Карабунар при ЦДГ „Слънчо“, филиал на ЦДГ - с. Бошуля.
- в с. Ковачево при ЦДГ „Щастливо детство“.

С финансиране от Централния бюджет за 2017 г. на територията на общината са построени общо 16 обществено достъпни площадки за игра, разположени на открито за деца от възрастова група 3 - 12 години и 6 площадки за игра на открито към детски градини, на обща стойност 324 800 лв.

Със средства от общинския бюджет са обновени общо 4 429 кв. метра озеленени пространства и зони за отдих, основно в град Септември - на обща стойност 132 844 лева:

- Парк при Паметник "Костница" (УПИ I - парк, кв. 185 по ПРЗ гр. Септември) чрез озеленяване (на 2479 кв.м площ) и монтиране на поливна система. В процес на монтиране е техническо оборудване за фонтан;
- Централната част на бул. "България"(1 500 кв.м) чрез озеленяване, оформяне на градини и изграждане на система за капково напояване (1100 м) на зелените площи;
- Озеленена е площ от близо 400 кв. метра на междублоковото пространство на санирани блокове на бул. България №63, №65 и №67;
- Изграден е фонтан, вкл. доставка и монтаж на техн. оборудване, в УПИ 1 - общински жилищни сгради, кв.106 по плана на гр. Септември;
- Монтирани са 2 петоъгълни беседки в кв. 2 по плана на гр. Септември и е положена зеленина между улици с О.Т. 119 -120 -582 -130 и между кв. 44, 42, 37 и 35 по план на гр. Септември;
- Петоъгълна беседка е монтирана и в с. Бошуля, община Септември.

По *мярка 2.4.4.* във връзка с разширяване на обхвата на улично осветление и повишаване на неговата енергийна ефективност, Общината има подготвен проект за "Реконструкция на системата на улично осветление в 12 населени места на община Септември" (или - с обхват на действие на цялата общинска територия), с който през 2017 г. кандидатства за съфинансиране по Програма ИПК на НДЕФ. Прогнозният бюджет на проекта е 2 136 235 лева. По правилата на ИПК, НДЕФ осигурява до 50%, но не повече от 800 000 лева подкрепа за проект. Общината следва да осигури финансиране за над 1,2 млн. лева.

Проектът е ценен. Стремешът е реконструираното осветление да получи висока положителна оценка и да има добра визия за жителите на община Септември, допринасяйки за развитието и експлоатацията на уличното осветление по нов начин, като максимално се използват добрите европейски практики. Спестеното количество

електроенергия след реализиране на проекта се очаква да е 844 576 kWh/ у, а спестеното количество CO2 е в размер на 691,71 тона въглероден двуокис годишно. Предвидените спестяванията на енергия за единица инвестиция са в размер на 0,395 kWh/лев.

По мярка 2.4.5. с цел повишаване на сигурността на гражданите и противодействие на престъпността е изградена система за видеонаблюдение на гр. Септември с обхват върху цялата територия на града – на стойност 115 080 лева.

По мярка 2.4.6 *Реконструкция и ремонт на сгради с религиозно значение и подобряване на прилежащите пространства, включително и вертикална планировка* - Общината подпомага строежа на новата енорийска църква "Св. цар Борис-Михаил" в гр. Септември със сума от 205 840 лева.

Общо за изпълнението на приоритета през периода на МО са усвоени **8 971 777** лв., от които - 514 922 лв. общински средства, 324 800 лв. от Републиканския бюджет и 8 132 055 лв. от фондове на ЕС.

Освен това, Общината има проектна готовност за инвестиции на стойност **2 539 365** лева.

Приоритет 2.5 Комуникационна инфраструктура

ОПР визира достъпа до широколентова инфраструктура като важна мярка за преодоляване на изолирането на селските райони и за ограничаване на негативните социални и демографски процеси в тяхното развитие. Проникването на широколентовия достъп в селските райони е необходимо, за да могат гражданите и местният бизнес да се възползват максимално от възможностите за публични и частни услуги, които интернет предлага, включително свързаните с административното обслужване на населението, здравеопазването, образованието и социалните услуги. Отчетено е, че инвестициите в свръхвисокоскоростни интернет мрежи биха осигурили много възможности за нови бизнес идеи и внедряване на иновации, както и, че подобряването на ИКТ инфраструктурата е инструмент за повишаване на производителността в икономиката и за подкрепа на предприемачеството.

Матрицата за отчет на индикаторите показва, че в община Септември не е стартирало изпълнение на този приоритет. Единственият заложен по приоритета индикатор - "разширяване на мрежата за широколентов интернет" припокрива в общи линии първата от двете планирани мерки за неговото изпълнение:

2.5.1. Създаване и разширяване на инфраструктура за високоскоростен широколентов достъп до интернет

Как стои проблемът от публично-административна гледна точка? -

Изграждането на нова широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, улесняването на използването на радиочестотния спектър, заедно с насърчаването на интензивното им и ефективно използване, са в основата на приоритетите, заложиени в

Националният план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение (от 2014 г.)

Планът се фокусира върху изграждането на нова широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, за да бъдат постигнати целите, заложиени в Програмата в областта на цифровите технологии за Европа: покритие на 100% от населението с поне 30Mbps до 2020 г. и най-малко 50% от домакинствата да разполагат с достъп със скорост над 100 Mbps до 2020 г.

В периода след приемането на Националният план, общият брой населени места с 4G покритие вече наброява 34, което представлява около 60% от градското население – това са областните градове, големи курорти по българското Черноморие, както и други по-популярните български туристически дестинации.

През 2015-2016 г. усилията на национално ниво бяха насочени главно към стартиране на действия във връзка с разпоредбите на

Директива 2014/61/ЕС относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи

Реализираният в програмен период 2007-2013 проект на ИА ЕСМИС за широколентов достъп от следващо поколение, финансиран от ОПРР 2007-2013, осигури защитена, сигурна и надеждна инфраструктура за широколентов достъп за нуждите на електронното управление и създаде предпоставки за развитие на широколентовите услуги за гражданите и бизнеса в икономически изостанали и отдалечени райони на страната в 39 общини. Община Септември не беше сред тях.

През програмен период 2014-2020 концепцията на реализирания в предходния програмен период проект за изграждане на широколентов достъп от следващо поколение остава актуална, тъй като държавните и обществените институции **в 191 български общини** с общо население над **2 млн. души** все още нямат връзка с държавната опорна мрежа. Финансирането ще бъде насочено към осигуряване на свързаност на максимален брой общински центрове към държавната опорна мрежа, с цел да се подобри предоставянето и използването на електронни услуги за гражданите и бизнеса. С тази цел бе разработена

Пътна карта за изпълнение на Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение. Тя е публикувана на уебсайта на МТИТС - <https://www.mtitc.government.bg/bg/category/46>

Инвестиционната инициатива за изграждане на свръх-високоскоростна комуникационна свързаност ще бъде реализирана поетапно, като в съответствие с насоките за финансиране, по линия на ПРСР обект на интервенция ще бъдат населените места с население до 30 хил. жители, които са 182 от общо 191 общински центъра, разположени в бяла и сива зона по отношение на свръх-високоскоростна свързаност. В рамките на програмния период 2014-2020 само по ПРСР са предвидени 30 млн. евро за развитието на широколентова инфраструктура. В допълнение, ОПДУ е отворена за финансиране на оборудване за изграждане на Облака на електронното правителство и свързване на публичните институции към него.

Според концепцията на компетентната агенция - ИА ЕСМИС, намесата на държавата ще бъде ограничена до изграждане на широколентова инфраструктура в обхвата на "средната миля". Целта е да се свържат отдалечени населени места, така че доставчиците на интернет услуги да могат да изградят своята "последна миля" на цена, сравнима с тази за изграждането на инфраструктурата в по-големите градове. След изграждането, широколентовата инфраструктура ще бъде предоставена за експлоатация и поддържане на частен оператор при определени ограничения за предоставяне на услуги на дребно и контрол върху печалбата за да се гарантират справедливи и недискриминационни условия за всички местни доставчици. "Последната / първата миля" на мрежата ще се управлява от частния оператор, а държавата ще се намесва на "последната миля" само когато става въпрос за свързаност на публичните институции. Мрежата ще бъде отворена и неутрална.

Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ) и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) изграждат инфраструктура за широколентов достъп, необходим за функциониране на е-управлението, до всички публични институции. ДАЕУ не е доставчик на интернет.

Бизнес моделът съответства на "отворения модел" за пасивната инфраструктура. Тоест, държавата ще запази собствеността върху пасивната инфраструктура, докато операторът ще управлява нейната поддръжка. Мрежата ще бъде отворена в пасивния си слой и конкуриращите се доставчици на мрежи и услуги ще получат достъп до физическите връзки.

На ниво публична администрация се препоръчва да бъде използвана възможността за изграждане на широколентова инфраструктура паралелно със строителството и рехабилитацията на пътища и други инфраструктурни проекти, които са приоритет на ПРСР или други програми, което ще позволи значително редуциране на инвестиционните разходи. По този начин предвидения по ПРСР бюджет от 30 млн. евро ще бъде използван за изграждане само на пасивна широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение.

На сайта на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията е представен подробен **Списък на 182 населени места без свързаност** и минимално необходимите ресурси за присъединяването им към държавната опорна мрежа:

https://www.mtitc.government.bg/upload/docs/2015-11/Spisak_ObshtCentrove_kam_DOM.pdf

Реализацията на проекта е предвидена в три етапа, които обхващат общинските центрове както следва: първи етап – 39 селища; втори етап – 34 селища и трети етап – 109 селища. Приоритизирането е извършено на база актуализираните данни за широколентова инфраструктура от следващо поколение, която включва информация за наличност и географско разположение на инфраструктурата на операторите по региони. Населените места са разпределени по критерии като: необходим финансов ресурс за свързване, наличие на обществени институции и административни звена, общ брой на населението, брой на населението на младежка възраст, наличие на учебно заведение, наличие на медицинско заведение, икономическа активност, etc.

Община Септември е включена в списъка на общинските центрове, които са предвидени за първи етап. Индикативният разход за включването ѝ в държавната опорна мрежа е 30 000 лева.

При готовност за стартиране на инвестиционни проекти, свързани с реконструкция на пътища или изграждане на ВиК или електрическа инфраструктура за предоставяне на комунални услуги на бизнеса и населението, след провеждане на съответно съгласуване с МТИТС, Община Септември следва да инициира едновременно и телекомуникационната свързаност, като се ползва изгражданата пасивна инфраструктура, с цел да се редуцират инвестиционните разходи за строителни работи.

Ефективното действие по Марка 2.5.2 *Изграждане на общинска ИКТ инфраструктура за въвеждане на електронно управление* е в пряка зависимост от осъществяването на мярка 2.5.1.

МО препоръчва индикатор №28 за продукт по този приоритет да се запази при последваща актуализация на ОПР, но след като целевите стойности и свързаните с тях срокове се консултират с МТИТС, ДАЕУ и операторите на телекомуникации.

Приоритет 2.6 Устройствено планиране на територията

По този приоритет ОПР отчита затруднението, което Община Септември изпитва в началото на плановия период при управлението на територията, както и на урбанизационните и инвестиционни процеси, тъй като тогава не разполага с планова обезпеченост. Териториално-пространственото планиране на Община Септември е основен инструмент за дългосрочното интегрирано местно развитие и привличане на

инвестиции. За целта ОПР предвижда изготвянето на Общ устройствен план, подробни устройствени планове, местна концепция за пространствено развитие и цифрови кадастрални карти на общинската територия до 2020 година.

Предвидените мерки за изпълнение на приоритета са в съответствие със заложените индикатори. Матрицата на индикаторите за продукт показва **изпълнение** на един (31) от трите заложен индикатора - разработен е ОУП и **неизпълнение** по другите два:

29) Изработена концепция за пространствено развитие, и

30) Актуализирани кадастрални планове на населени места - с целева стойност 2 плана.

Мярка 2.6.1. Разработване на Общ устройствен план - е изпълнена, както и съответният й индикатор №31. От 2016 г. Общината има Общ устройствен план. В ОУП се съдържа раздел с обобщена визия за пространственото развитие на общината, която би могла да стане отправна точка за действието, необходимо за целите на индикатор №29 - изработката на Концепция за пространствено развитие. За периода след приемането на ОУП, МО наблюдава съответствие с ОУП на предприетите от общинската администрация мерки и проекти за изпълнение на ОПР. Разработката на ОУП определено е оказала влияние за повишаване на качеството и интензитета на инвестиционното проектиране през 2016-2017 година. Общината е стартирала изработката и на Подробни устройствени планове.

Неизпълнението на индикатор №30, както и липсата на действия по изпълнение на мярка 2.6.2. *Цифров кадастър – надземен и подземен*, вероятно се основава на положението, че ОПР разчита да осигури по-голямата част от необходимия финансов ресурс от Централния бюджет. Друго възпрепятстващо обстоятелство за функционирането на цифров кадастър е нестартиралото изпълнение на инфраструктурата за широколентов интернет на територията на общината. Във всеки случай, продължаващото отлагане на изготвянето на кадастрални планове за територията на общината би създадо сериозни пречки пред интензитета и мащаба на проектно-инвестиционната активност, която общината демонстрира през последните две години от наблюдавания период.

МО препоръчва целевата стойност на индикатор №29 да бъде запазена при последваща актуализация на ОПР и да бъдат търсени начини за нейното постигане.

МО отчита, че индикаторите по този приоритет са в процес на изпълнение. Инвестираните средства в изготвянето на ОУП са на стойност 63 000 лева.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 – ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕГАТИВНИТЕ СОЦИАЛНО-ДЕМОГРАФСКИ ТЕНДЕНЦИИ И ЗАСИЛВАНЕ НА СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ

Приоритет 3.1 Модерно, достъпно и ефективно образование

На територията на община Септември към 2017 г. функционират:

- 2 професионални гимназии: ПГ по механизация на земеделското стопанство в град Септември; и ПГ по транспорт в с. Виноградец;
- 12 общински училища, от които 2 средни, 8 основни и 2 начални;
- 9 детски заведения (2 ОДЗ и 7 ЦДГ)

Към 15.09.2016 г. общият брой ученици в общинските училища е 2095, сравнение с 2013 година, когато са били 2 358. В детските градини през учебната 2016-2017 г. се обучават 587 деца. През периода 2014-2017 г. на територията на общината са завършили средното си образование 377 ученици. Процентът отпаднали от образователната система към края на 2016 г. е 5%.

Този приоритет на ОПР е насочен към приобщаването и задържането на учениците и младите хора в образователната система; осигуряването на равни възможности за образование, включително за лица в затруднено социално и неравностойно положение, осигуряване на условия за качествено образование и мотивация на младите хора за участие в образователния процес.

Община Септември прилага мерките и политиките, заложи в реформата в предучилищното и училищното образование. Основните дейности в тази насока са разширяване на възможностите за целодневна организация на учебния ден до седми клас, оптимизиране на самостоятелната и индивидуалната форма на обучение, разгръщане на дистанционната и въвеждане на комбинирана форма на обучение, изграждане на интерактивна образователна среда, както и развитие на интересите и способностите на децата.

Матрицата на индикаторите за продукт показва, че всички индикатори по приоритета са изпълнени за периода на МО - съответно с 223% реализирани проекти за подобряване атрактивността на образователната система; 100% въведени модерни технологии и интерактивни методи в образователния процес и 50% въведени педагогически иновации (една от две цели).

За изпълнение на целите на приоритета са предвидени три мерки:

По мярка 3.1.1. Изграждане на модерна, позитивна и интерактивна образователна среда -

Всички училища разполагат с необходимите условия за обучение. Осигуряват се безплатни учебници и учебни помагала за децата от ПГ и за учениците от I до VII клас, целодневна организация на учениците от I до IV клас, безплатна закуска на деца от ПГ и ученици от I до IV клас.

Учениците до 16-годишна възраст от населени места, в които няма училище, са обхванати в 3 средищни училища. За тях се осигурява целодневна организация на учебния ден и безплатен транспорт. Общината организира транспорт до училищата с 2 ученически автобуса. Непрекъснатото подобряване на училищната среда и инфраструктура е централен ангажимент на общинската администрация. Във всички учебни и детски заведения функционират здравни кабинети, подобрява се здравната информираност сред подрастващите чрез тематични извънкласни занимания. Средствата от общинския бюджет за подобряване на условията на образователния процес в общинските училища през периода 2014-2017 г. са на стойност 226 004 лева.

Във връзка с мярка 3.1.2. Подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности се наблюдава следното -

През целия период на МО училищата в общината са включени в изпълнението по Национални програми на МОН, насочени към създаване на условия за равен шанс и качествено образование на всяко дете: "С грижа за всеки ученик", "На училище без отсъствия", "Информационни и комуникационни технологии в училище", както и в проекта на МОН "Да направим училището привлекателно за младите хора", финансиран чрез директно предоставяне на БФП от ОПРЧР 2007-2013.

ПГ по МЗС - гр. Септември е участвала и в проекта "Ученически практики - фаза 1".

По програма "УСПЕХ" на ОП РЧР 2007-2013 три общински училища - ПГ за механизация на селското стопанство, ОУ "Св. св. Кирил и Методий" и ОУ "Георги Бенковски" са получили за проектите си общо 93 023 лева.

През учебната 2016-2017 година 10 основни училища са субсидирани по модул "Подобряване на условията за експериментална работа по природни науки" на Национална програма "Осигуряване на съвременна образователна среда", приета с РМС № 216 от 21 април 2017 година.

През същата учебна 2016-2017 г. всички училища в общината са включени в дейностите, подкрепени по Процедура на директно предоставяне BG05M2OP001-2.004 на ОП НОИР 2014-2020 г. "Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични зания, умения и компетентности" (по-популярна като "Твоят час"). Средствата, изплатени на тези училища по програма "Твоят час" са на обща стойност 176 625 лева.

По Националната програма за "Осигуряване на съвременна образователна среда" - модул "Модернизиране на системата на професионалното образование" е одобрен за финансиране проект на Професионалната гимназия по механизация на земеделското стопанство - гр. Септември.

По мярка 3.1.3. Подобряване на управлението на институциите и процесите в системата на предучилищното и училищното образование -

Общината има разработена "Стратегия за развитие на образователната система за периода 2016-2020 година", която е своеобразна мултиплицирана част на общинско ниво от националния проект за реформиране и модернизиране на образователната система и за осигуряване на качествено образование на всички ученици в Република България. Тя се основава на Лисабонската стратегия, стратегия „Европа 2020“, Програмата на ЮНЕСКО „Образование за всички“, Национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“ и Закона за предучилищното и училищното образование.

Училищата и детските градини прилагат механизми за социална интеграция на ученици и деца със специални образователни потребности (СОП). За учебната 2015/2016 г. на ресурсно подпомагане в училищата са 65 ученици, а в детските градини има 8 деца със СОП. Интегрирано се обучават деца и ученици, за които българският език не е майчин.

Целодневната организация на учебно-възпитателния процес е ориентирана ефикасно към подкрепа на интеграционния процес. През 2014-2017 година трите средищни училища на територията на общината участват в проект „Подобряване качеството на образованието в средищните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“, финансиран по ОПРЧР 2007-2013 чрез директно предоставяне на БФП на МОН.

От 2015 г. Община Септември изпълнява "Общински план за действие за интегриране на ромите" по програма РОМАКТ. Планът е в изпълнение на Областната стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход. Ангажимент на всяко училищно ръководство, както и на Общината е свеждането до минимум на ранното отпадане от училище на тези ученици, както и мотивиране на завършващите основни училища да продължат средното си образование. Показателно е, че за община Септември през 2016 г. делът на преждевременно отпадналите от образование ученици е значително по-малък от средните показатели за страната: 5% спрямо средно 12,7% за страната (по данни на EUROSTAT).

Общо по приоритета МО показва много добро изпълнение. Средствата, усвоени за изпълнението му от ОПРЧР 2007-2013 и ОП НОИР са 334 625 лв.; 226 004 от общински средства и 1 571 327 лв. чрез делегирани бюджети от центрания бюджет. Общо за приоритета са усвоени 2 131 956 лева.

Приоритет 3.2 Постигане на по-висока и по-качествена заетост

Приоритетът предвижда предоставянето на комплексни услуги на безработни лица и осигуряването на възможности за временна заетост като ефективни инструменти за ограничаване на безработицата и справяне с бедността. Във фокуса на ОПР за постигане на по-качествена заетост е осигуряването на баланс между търсенето и предлагането на умения и компетентности, което е от съществено значение за адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда и структурните промени в местната икономика.

Матрицата на индикаторите за продукт показва, че един от индикаторите е в процес на изпълнение, докато останалите три са в изоставаща степен на изпълнение.

- (35) Създадени временни работни места по програми за насърчаване на заетостта - изпълнение на 60%
- (36) Осигурени стажове на млади специалисти - изоставащо изпълнение 20%
- (37) Проведени обучения на безработни лица - изоставащо изпълнение 16%
- (38) Брой преквалифицирани заети лица - изоставащо изпълнение 22%

За постигане на целите по приоритета в ОПР са очертани следните мерки:

- 3.2.1. *Комплексни услуги за безработни лица и осигуряване на временна заетост*
- 3.2.2. *Реализиране на проекти за намаляване на младежката безработица*
- 3.2.3. *Включването на групи в неравностойно положение на пазара на труда*
- 3.2.4. *Подкрепа за предприятията, насочени към подобряване качеството на работните места и квалификацията и уменията на заетите*

Политиката за насърчаване на заетостта, прилагана от общинската администрация, и в частност от общинската дирекция "Бюро по труда" – Септември, е насочена както към регистрираните безработни, така и към работодателите, и се изразява в посредничеството при устройване на работа; подбор на кандидати според изискванията на работното място; посредничество за придобиване на квалификация; прилагане на програми за заетост и на мерки за стимулиране на заетостта. Мерките за професионално обучение и насърчаване на заетостта са насочени към безработните младежи, хората в неравностойно положение на пазара на труда и на продължително безработните лица. Въпреки това, тенденциите в динамиката на заетостта и безработицата не показват съществени изменения през последните години. По данни от същото Бюро по труда, наблюдава се намаляване на дела на обявените работни места на свободния пазар и увеличаване на равнището на безработицата.

По мярка 3.2.1 - От началото на 2016 г. общинската дирекция „Бюро по труда“ организира ежемесечно обслужване на 13 изнесени работни места, в което са обхванати всички населени места в община Септември. Изнесените работни места имат

за цел да улеснят достъпа на безработни лица от отдалечени населени места до услугите, които Агенцията по заетостта предоставя чрез териториалните си поделения и да се активират неактивните и обезкуражените лица на пазара на труда. Трудовите посредници са провели 2872 срещи с работодатели, картотекирани са 96 нови работодатели. В резултат от проведените срещи и информационно-разяснителни кампании, работодателите са заявили 1373 свободни работни места, от които 1209 на първичния пазар на труда и 164 по програми за заетост.

Със съдействието на общинските трудови посредници на работа са устроени 955 лица или, 88.6 % от общия брой настанени на работа през наблюдавания период.

Стремежът е да се практикува Националната гаранция за младежта, която предвижда, че всеки млад човек на възраст от 15 до 24 години трябва да получи добро предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж в рамките на 4 месеца, след като остане без работа или напусне системата на формалното образование.

През 2015-2017 г. са проведени редица кампании и форуми на общинско ниво, в които участват общо 26 местни работодатели и 240 търсещи работа лица. В резултат от тези своеобразни местни "борси на труда" са обявени 148 нови работни места в областта на селското стопанство и машиностроенето. Към тях са насочени 28 от регистрираните безработни лица.

През декември 2017 г. 15 лица са подали заявки по системата EURES за временна работа като селскостопански работници в Португалия и Испания.

Във връзка с предвиденото по мярка 3.2.3. общинското ръководство съвместно с ДБТ - Септември е организирано 340 срещи и консултативни разговори с работодатели, с цел разкриване на социални работни места на първичен трудов пазар и информиране относно схемите за младежка заетост, подкрепяни по ОПРЧР; както и относно действащите програми и мерки за заетост и обучение по реда на Закона за насърчаване на заетостта.

Въпреки това, в ИСУН или другаде МО не открива сведения за подадени и/или одобрени проекти на Общината или работодатели от общината по мерките на ОП РЧР 2014-2020 за конкурентен подбор, финансиращи субсидираната младежка заетост.

По мярка 3.2.3 - През наблюдавания период със субсидия по "Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания" е осигурена трайна заетост на 8 лица с увреждания. По Национална програма "Асистенти на хора с увреждания" са наети 34 безработни лица, живеещи в община Септември като лични асистенти на болни и самотни хора.

По мярка 3.2.4. общинските служби по заетостта са насърчили 25 работодатели от микро и малки предприятия да ползват преференциите на ЗНЗ по чл. 50 и чл. 53 (а), (в), (г) и (д)

при назначаване на служители с определени социални и възрастови характеристики. По този начин са получили работа общо 28 безработни лица.

По условията на чл. 36, ал. 1 от ЗНЗ, даващ на работодателите преференции за наемане на безработни лица до 29-годишна възраст за времето, през което лицето е било на работа, но за не повече от 18 месеца, са назначени 4 младежи, които в края на субсидирания период са останали на работа при същите работодатели.

МО препоръчва, с оглед на реалистичната перспектива за постигане на заложените целеви стойности, те да бъдат премислени в евентуална последваща актуализация на ОПР във връзка с наличните ресурси за обезпечаване на действието.

За изпълнението на приоритета са инвестирани 105 879 лв. от общинския бюджет и 306 232 лв. от централния по програми за временна заетост и за преквалификация на безработни.

Приоритет 3.3 Интегрирани социални услуги

За целите на този приоритет ОПР е избрал да прилага интегриран подход за решаване на проблемите на маргинализираните групи и развитие на иновативни интегрирани услуги, които да подпомогнат социалното включване на лицата в неравностойно положение. Социалните предприятия се разглеждат като решение за алтернативна заетост и бизнес, който съчетава икономически резултати със социални цели.

Матрицата на индикаторите показва, че избраният подход е ефикасен - и **трите индикатора по приоритета са изпълнени** в периода на МО.

За постигането на целевите стойности са заложили следните мерки:

3.3.1. Подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица, вкл. за осъществяване на процеса по деинституционализация на деца и възрастни

3.3.2. Подпомагане на най-уязвимите и маргинализираните групи като ромите чрез интегрирани мерки и услуги, свързани с преодоляването на комплексните проблеми, породени от липсата на заетост, на достъп до социални и здравни услуги и др.

3.3.3. Подкрепа за социално предприемачество и социална икономика

Трите планирани мерки са взаимнообвързани и се изпълняват комплексно в наблюдавания период, благодарение на 3 съдържателни и много полезни социални проекта, които Общината е осъществила. Първият от тях допринася особено за деинституционализацията на грижата за деца и възрастни в неравностойно положение.

(1) Проект „Нови възможности за грижа“ е подкрепен по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, бюджетна линия 2014BG05M9OP001-2.2015.001 „Нови алтернативи“ на ОП РЧР чрез партньорско споразумение №BG05-1310-1/24.03.2015г. на Общината с Агенцията за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проекта. Изпълнението продължава 13 месеца, а срокът на предоставяне на социалната услуга „личен асистент“ – до 10 месеца. Основна цел на проекта е превенция на зависимостта от институционален тип грижи, подобряване качеството на живот на деца и възрастни с ограничения или в невъзможност за самообслужване:

- Хора с увреждания, с ограничения или невъзможност за самообслужване;
- Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване;
- Семейства на деца с увреждания;
- Самотно живеещи тежко болни лица.

Дейностите по проекта са довели до подобряване на достъпа на хората с увреждания и възрастните хора до интегрирани социални и здравни услуги, до ориентацията им към независимост, достойнство и по-добър жизнен стандарт. Създаден е нов, децентрализиран модел на социална грижа чрез обучени лични асистенти, който е устойчив и жизнеспособен. Усвоените средства по проекта са 65 716 лева.

(2) Проект "Топъл обяд в община Септември - 2016" по ОП ХМОП с договор за БФП №BG05FMOP001-3.002-0191-C01/23.11.2016 г. Реализирането на проекта допринася за облекчаване на състоянието на живеещите в бедност и крайно нуждаещи се лица, чрез подпомагането им с храни и възможност да получават редовно топъл обяд, и за насърчаване на модела на социален алтруизъм в общността.

Първоначалното споразумение с АСП за финансиране е продължено през 2017 г. с допълнително споразумение №1/28.04.2017г. към ДБФП №BG05FMOP001-03.002-0191-C01, и проектът продължава да действа с подкрепата на Оперативна програма за храни от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица за периода 2014-2020 г. Усвоените досега средства за прехрана на бедните са 220 198 лева.

(3) Проект „Независим живот в община Септември“, подкрепен с договор на Общината №BG05M9OP001-2.002-0277 от 10.05.2016 г. по Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ №BG05M9OP001-2.002 „Независим живот“ на ОП РЧР 2014-2020 се изпълнява за 23 месеца (до април 2018 г.), от които 18 месеца ще се предоставят социалните услуги. Общата му цел е да допринесе за разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хората от уязвимите групи и техните семейства. Предоставят се интегрирани услуги за хора с увреждания и техните семейства, хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, като се съчетават комплексни действия в посока осигуряване на дългосрочна грижа, вкл. и

социални и здравни услуги в общността или в домашна среда, според специфичните индивидуални потребности на лицето в неравностойно положение. По проекта е създаден **Център за почасово предоставяне на услуги за социално включване**, работещ с квалифициран персонал и високи стандарти на обслужване. Центърът е обособен в административната сграда на Общината. Общата стойност на проекта 499 367 лева.

Общо по приоритета са привлечени 1 470 118 лева: от тях 785 281 лв. от фондове на ЕС, 279 896 лв. от общинския и 404 941 лв. от централния бюджет.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4 – ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ И ЕФЕКТИВНА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Приоритет 4.1 Укрепване на институционалния и административен капацитет

Приоритетът предвижда дейности за подобряването на капацитета на администрацията за стратегическо планиране и провеждане на специфични политики. ОПР намира за необходимо Общината да има по-активна роля в процеса на планиране и управление на местното икономическо развитие. Цели се също повишаване на компетентностите на административните структури и привличането на специфична експертна помощ, за да се повиши експертният потенциал на общината за подготовка и управление на проекти, финансирани от ЕСИФ.

Матрицата на индикаторите за продукт показва, че единият от двата индикатора е преизпълнен, а другият е в изоставаща степен на изпълнение -

41) Брой обучения на служители на Община Септември - изоставаща степен на изпълнение 10%

42) Брой служители, преминали обучение - преизпълнение с 400%

Приоритетът е подкрепен от следните мерки:

4.1.1. Подобряването на капацитета за стратегическо планиране и провеждане на специфични политики, вкл. планиране и управление на местното икономическо развитие

4.1.2 Укрепване на експертния капацитет за пространствено развитие и управление на територията

4.1.3. Подготовка и управление на проекти от ЕСИФ

Реализираните от общинската администрация проекти с подкрепата на ОП "Административен капацитет" допринасят повече или по-малко за изпълнението и на трите мерки, заложи в ОПР.

(1) Проект „Повишаване на квалификацията на служителите и подпомагане на устойчивото развитие в община Септември с помощта на надграждащи обучения“ с Договор №BG051P0002/13/2.2-11/13-22-93 по ОПАК 2007-2013 е приключен в края на 2014 г. с усвоени 77 815 лева и проведени 5 обучения на общо 120 общински служители.

Обученията, проведени частично от ИПА, са били организирани по различни тематични модули и групи и включват курсове по:

- Връзки с обществеността;
- Административно обслужване;
- Чуждоезиково обучение по разговорен английски език (15 обучени);
- Адаптиране на административните практики и процедури към културните и етнически различия на малцинственствени групи, с модули по "Дискриминация и антидискриминационно законодателство"; и "Межкултурни отношения и интеркултурно взаимодействие";
- Методи за повишаване на личната продуктивност и ефективност на екипите в общинската администрация".

По мярка 4.1.2. са осъществени следните проекти:

(2) През 2015 г. приключва изпълнението на проект „Оптимизиране на структурата и функциите на общинска администрация Септември с цел подобряване ефективността на работа“. Договорът за БФП, сключен в края на 2013г. по бюджетна линия BG051P0002/13/1.1-07 на ОПАК е на стойност 89 876 лева. По проекта е изготвен "Функционален анализ на община Септември" с цел оптимизиране на дейността на общинска администрация и избягване на дублиращи се функции.

(3) Проект за „Въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнението на общински политики в община Септември“ с Договор № 13-13-24 от 13.11.2013 г. за БФП по Бюджетна линия BG051P0002/13/1.3-07 на ОПАК, на стойност 79 829 лева.

С този проект е финансирана последващата оценка на ОПР - Септември за периода 2007-2013 г.; Формулирани са препоръки на база извършения анализ на предходния период; Изготвен е ОПР за периода 2014-2020 г., предмет на настоящата МО; и два общински стратегически документа - Политиката за привличане на инвестиции в община Септември за периода 2014-2020 г. и Политиката за развитие на техническата инфраструктура в община Септември за 2014-2020 г.; Проведени са обществени консултации за стратегическите документи и са съставени Правила и методики за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на конкретните политики.

Общинската администрация и нейното ръководство демонстрират готовност за оперативно сътрудничество и загриженост за управлението на административните процеси. Въпреки проведените полезни обучения на служителите по проектите за административен капацитет и изпълнението на заложените за приоритета индикатори, има какво да се желае за постигане на целите и стандартите за степен на компетенция, предвидени в ОПР 2014-2020. Това особено засяга въпроса за вътрешната съгласуваност на компетенциите на служителите в различни административни сектори на общинската дейност по отношение на систематизирането и мониторинга на административните данни.

Във връзка с изпълнението на мярка 4.1.3, Общината провежда гъвкава и ефективна политика за осигуряване на необходимия ѝ експертен ресурс при подготовката на проектна документация и предпроектни проучвания с цел кандидатстване по програми на ЕСИФ и НДЕФ. В повечето случаи на външно възлагане е привлечена качествена консултантска експертиза, което се отразява на високия процент одобрени предложения на Общината, адресирани за оценка по финансиращите програми на национално ниво през периода на МО. В тази насока не е достатъчно оползотворен потенциалът на общината за участие в международни сътрудничества с цел привличане на проектно финансиране по междурегионални и хоризонтални програми на ЕС.

Общо за постигането на целите на приоритета са усвоени 247 520 лв. от фондове на ЕС и 12 240 лв. от общинския бюджет.

Приоритет 4.2 Повишаване ефективността на публичните услуги за гражданите и бизнеса

Приоритетът е фокусиран върху качеството на административните услуги за гражданите и бизнеса от община Септември, като инструмент за стимулиране на предприемачеството и за въздействие върху местното икономическо развитие. Повишаването на ефективността на публичните услуги би трябвало да допринесе за привличане на инвеститори и създаване на конкурентоспособност.

Матрицата на индикаторите показва 1 индикатор в процес на изпълнение и 1 с изоставащо изпълнение:

(43) Въведени 2 електронни административни услуги - 20% изоставащо изпълнение

(44) Местни стимули/мерки за привличане на инвестиции - 50% в процес на изпълнение

Приоритетът е подкрепен с три мерки:

4.2.1. Въвеждане на електронно управление

4.2.2. Гъвкава местна данъчна политика

4.2.3. Оптимизиране на общинските разрешителни и лицензионни режими

Общината е обезпечена с локално интернет покритие, компютри и софтуер за нуждите на местната власт, но все още не е присъединена към ЕЕСМ поради липсата на оптична телекомуникационна свързаност на територията с високоскоростната интернет мрежа. Изграждането на базовата инфраструктура за тази цел е планирано на национално ниво за 2018 г. в рамките на Първия етап, регламентиран по изпълнението на Националната пътна карта за въвеждане на широколентов интернет от следващо поколение.

Общинската администрация е въвела 2 електронни услуги за граждани - деловодна справка и справка за задължения и плащания на местни данъци и такси. Освен това на официалната ѝ страница са електронно достъпни 27 регистри, предоставящи полезна систематизирана информация в множество сектори на общинската дейност от публичен интерес.

На уебсайта си Общината ежегодно публикува списъци на свободните пасища, мери и ливади от ОПФ за индивидуално ползване през съответната стопанска година и съответните регламентираны условия за тяхното ползване от предприемачи.

Стремежът на общинската управа към насърчаване на местния потенциал и въвеждане на уместни регулативи се отразява в нормативните документи, приети от ОС през периода на МО:

- Наредба за отглеждане на селскостопански животни и птици на територията на Община Септември, приета с Решение № 509/30.10.2013 г. на Общински съвет – гр. Септември;
- Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Септември, приета с Решение № 625/27.03.2014 г.;
- Наредба за реда на ползване на дървесина извън горските територии на Община Септември, приета с Решение № 226 от 30.03.2016 г. на Общински съвет - гр. Септември, изм. и доп. с Решение № 387 от 28.07.2016 г.

По данни на Общината, за периода 2015-2017 г. са урегулирани 6 общински поземлени имота, намиращи се в земеделски земи, с променено предназначение в частна собственост за различни видове стопанско предприемачество.

Общо по приоритета са изразходвани 73 357 лева от общинския бюджет.

Приоритет 4.3 Местно сътрудничество и трансфер на добри практики

Приоритетът е насочен към изграждането на междуобщински сътрудничества и публично-частни партньорства като уместен инструмент за решаване на общи проблеми.

Сътрудничеството и партньорството е гаранция за обмен на добри практики в местното социално-икономическо развитие и за постигане на общ просперитет на партньорите. В ОПР се препоръчва засилване на международната дейност на общината чрез идентифициране и изпълнение на транснационални и междурегионални партньорски проекти и инициативи за побратимяване с чуждестранни градове.

В Матрицата на показателите за продукт се вижда, че един от трите индикатора за приоритета е изпълнен в рамките на периода на МО, а два са в процес на изпълнение.

(45) Реализирани междуобщински проекти - 50% в процес на изпълнение

(46) Създадени публично-частни партньорства - 100% изпълнен

(47) Участие в международни проекти за европейско териториално сътрудничество - 50% в процес на изпълнение

Приоритетът е подкрепен от следните мерки:

4.3.1. Насърчаване на публично-частното партньорство

4.3.2. Изграждане на междуобщински сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми

4.3.3. Засилване на международната дейност на общината чрез идентифициране и изпълнение на транснационални и междурегионални партньорски проекти

Много добър модел за публично-частно партньорство на местно ниво е представен в сътрудничеството на Общината с "Екобулпак" АД с цел разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници. Фирмата, която извършва тази услуга, е организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екобулпак" АД, въз основа на сключено Допълнително споразумение от 08.04.2013 г. към договор за сътрудничество № 339/01.09.2011 г. Съгласно договора, фирмата приема да организира за своя сметка на територията на общината система за разделно събиране, транспортиране и сепариране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали: хартия и картон, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училищата, търговските и промишлените обекти на нейна територия.

По информация от ПИП за изграждане на компостираща инсталация в община Септември, количествата разделно събрани отпадъци за 2015 г. са 149,45 t. Системата е в действие и към момента. От своя страна, насърчаването на разделното събиране при източника ще осигури високо качество на последващото рециклиране на отпадъка и ще допринесе за развитието на пазари за доставката на висококачествени вторични суровини.

Друг добър пример за ПЧП е иницирираната от общинските служби по заетостта своеобразна трудова борса "Ден на работодателя" съвместно с представители на местните компании.

Бизнесът в региона е представен основно от по-големите фирми и земеделските кооперации. Решаващото значение за перспективите за регионално развитие на общината е свързано със значителните му възможности за подпомагане на информационни, образователни, квалификационни, посреднически и други компоненти на действията по реализацията на ОПР. Бизнесът е генератор на нови идеи и е мотивиран за влагане на средства в съвместни публично-частни инициативи.

Синдикалните организации също са основен партньор на властите на областно и местно ниво в процеса на формиране и прилагане на регионалната политика. Неправителствените организации имат функцията на полезен коректив по отношение подготовката на ОПР и на реален участник в неговото изпълнение. Те имат широки възможности за подпомагане на информационни, образователни и квалификационни, маркетингови и други компоненти на действията по реализацията на ОПР, както показва и сътрудничеството на Общината с фондация "Балканско наследство" в областта на туризма през периода на МО. Голяма част от НПО пряко участват в реализацията на проекти и действия за регионално развитие, финансирани от европейски и национални фондове. Фактор за успешното им включване в реализацията на ОПР е усъвършенстване на механизмите и процедурите за партньорство.

Въпреки заложената мярка за разширяване на международното сътрудничество, МО отбелязва, че не е достатъчно оползотворен потенциалът на общината за участие в международни партньорства с цел привличане на проектно финансиране по междурегионални и хоризонтални програми на ЕС. Единствения международен проект, в който Общината е участвала през периода е EPLACE, финансиран по Програмата на ЕС за подкрепа на политиката в областта на информационните и комуникационните технологии (ICT PSP). Създадено е партньорство с институции от Испания, Ирландия и Германия с цел повишаване на енергийната ефективност в публични сгради, чрез въвеждане на платформа и пилотни системи за енергиен мониторинг. В рамките на проекта са монтирани и тествани пилотни системи за енергиен мониторинг в два общински обекта - административната сграда на Общината и сградата на общинския Медицински център; насърчено е прилагането на добри практики за енергоспестяване и намаляване на емисиите на парникови газове. Проектът приключва през 2015 г. Усвоените средства от община Септември са 3 848 лева.

Включването в проекта не е допринесло особено чувствително за развитието на НИРД в общината и за трайна комуникация с партньорите в последващ етап. Общината би следвало да засили вниманието си относно този индикатор от ОПР и да насочи усилия

към неговото качествено изпълнение, ако е необходимо - с привличането на външна експертиза за целта.

По мярка 4.3.2. – Община Септември е част от Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Пазарджик и включва следните седем общини: Септември, Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера и Ракитово. Сдружението, създадено през 2010 г., през 2016-та и настоящата година се оказва мощен двигател на един от най-мощните инвестиционни екопроекти, подготвени за осъществяването на ОПР 2014-2020 и неговото дългосрочно въздействие не само в общината, а и в регионален и общоевропейски план.

Усвоените средства по приоритета са 3 848 лева от хоризонтални програми на ЕС.

Приоритет 4.4 Прилагане на местни интегрирани стратегии за развитие

Един от инструментите на новата регионална политика през програмния период 2014-2020 г. е подходът за териториално развитие чрез интегрирани интервенции. „Водено от общността местно развитие” замества подхода ЛИДЕР в местното развитие от предходния период. По ВОМР в програмирането се прилагат иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие с многофондово финансиране.

Приоритетът предвижда една мярка и съответен на нея индикатор, който е изпълнен 100% в периода на МО:

4.4.1. Водено от общността местно развитие чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие с многофондово финансиране.

От края на 2016 г. с договор № РД 50-189/29.11.2016 г. стартира проектът по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” от ПРСР 2014-2020, съгласно който през програмен период 2014-2020 г. “МИГ – Белово, Септември, Велинград” следва да реализира Стратегия за Водено от общностите местно развитие, чрез прилагане на 13 мерки по три програми: ПРСР 2014-2020, ОПРЧР 2014-2020 и ОПИК 2014-2020. Общият размер на одобрената финансова помощ за проекти към Стратегията е в размер на 7 313 745 лв., от които 2 933 745 лв. от ЕЗФРСР са предвидени за подкрепа на проекти в трите общини.

От 08.02.2017 г. МИГ - Белово, Септември, Велинград има сключен договор и по подмярка 19.1 "Помощ за подготвителни дейности" за субсидия на стойност 48 848,75 лева.

Общо ресурсът по приоритета е на стойност 7 362 594 лв. от ЕСИФ и ЕЗФРСР, който ще финансира проекти на конкурентен принцип чрез покани от СНЦ МИГ.

IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

ФИНАНСОВА ОСИГУРЕНОСТ НА ОПР

Ресурсното осигуряване на средствата при реализацията на мерките в Общинския план за развитие на Община Септември за периода 2014-2020 г. се осъществява, чрез разработената Индикативна финансова таблица. Тя е числен финансов израз на предвидените за реализация на мерки и проекти по съответните приоритети. Основните източници за финансиране, заложиени в нея са:

- Общински бюджет;
- Местни публични фондове;
- Централен бюджет;
- Фондове на ЕС;
- Други източници;
- Частно финансиране - фондове, фирми.

Приема се, че ресурсите за реализацията на плана следва да включват само планираните средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и социално-икономически растеж и мобилизират допълнителни ресурси от фондовете на ЕС и частния сектор.

Таблица 12. Структура на усвоените суми по приоритети на ОПР и техният процентен дял спрямо планираните суми по приоритети на ОПР

Приоритет	Планирани средства в лева	Усвоени средства в лева	% усвоени от планирани
СЦ 1			
П 1.1. Инвестиции в технологична модернизация и внедряване на иновации в местната индустрия	16 070 000	6 529 808 <i>(От тях 2 000 000 в проектна фаза)</i>	40,6%
П 1.2. Развитие на устойчиво земеделие	15 800 000	14 232 524	90%

П 1.3. Насърчаване на предприемачеството и промотиране на местния потенциал	5 380 000	247 237	4,6%
П1.4. Формиране на местен туристически продукт	770 000	357 852	46,5%
СЦ 2			
П 2.1. Изграждане и реконструкция на екологичната инфраструктура	40 000 000	20 866 310 <i>(от тях 3 000 000 в проектна фаза)</i>	52,2%
П 2.2. Модернизация на транспортната инфраструктура	22 000 000	26 162 861	118,9%
П 2.3. Развитие на социалната инфраструктура	7 700 000	4 617 900	60%
П2.4. Обновяване и благоустрояване на населените места	6 150 000	11 511 222 <i>(От тях 2 539 365 в проектна фаза)</i>	187%
П 2.5. Комуникационна инфраструктура	1 000 000	30 000	3%
П 2.6. Устройствено планиране на територията	570 000	63 000	11%
СЦ 3			
П 3.1. Модерно, достъпно и ефективно образование	3 970 000	2 131 956	53,7%
П 3.2. Постигане на по-висока и по-качествена заетост	10 850 000	412 111	3,8%
П 3.3. Интегрирани социални услуги	4 400 000	1 470 118	33,4%
СЦ 4			
П 4.1. Укрепване на институционалния и административен капацитет	1 300 000	259 760	20%
П. 4.2. Повишаване ефективността на публичните услуги за гражданите и бизнеса	320 000	73 357	23%

П 4.3. Местно сътрудничество и трансфер на добри практики	450 000	3 848	0,9%
П 4.4. Прилагане на местни интегрирани стратегии за развитие	250 000	2 208 778	883 %
ОБЩО за ОПР	113 530 000	91 178 642	80%

Настоящата оценка направи преглед и анализ на финансовата осигуреност по четирите стратегически цели и 17-те приоритета на ОПР на община Септември за периода септември 2014 - ноември 2017 г., като за оценяването им е използвана следната скала на експертно формулирани оценки:

- ниска степен на изпълнение - под 15% усвоени спрямо планираните средства;
- средна степен на изпълнение - от 15,1% до 30% усвоени спрямо планираните средства;
- висока степен на изпълнение - над 30,1% усвоени средства.

Избраният подход се базира на Насоките на Европейската комисия, описани в The resource for the evaluation of Socio-Economic Development (EVALSED), September 2013, и в Работен документ на ЕК № 5 „Индикативни насоки върху методите за оценка: оценка по време на програмния период“ и позволява да бъдат направени изводи и заключения в сравнителен план за степента на изпълнение на приоритетите и целите на ОПР 2014-2020.

Към момента на извършване на МО с **висока степен** на усвояване (над 30%) са **10 приоритета** от ОПР.

Със **средна степен на усвояване** на ресурсите (от 15% до 30%) са **2 приоритета** - 4.1. и 4.2.

Ниска е степента на изпълнение на плановата стойност (под 15%) по **5 приоритета** - 1.3, 2.5., 2.6, 3.2. и 4.3.

Съответствие в голяма степен между планираната и реализираната структура за 5 от 17-те приоритета на ОПР се регистрира за приоритети 1.2., 1.4., 2.1., 2.3. и 3.1.

Най-голямо отклонение (в полза на усвоеното) се регистрира за приоритети 4.4, 2.4 и 2.2, при които усвоените средства са значително повече от планираните до края на целевия период.

Най-голямо отрицателно отклонение спрямо планирания ресурс отбелязва Приоритет 4.3. (с 0,9% усвоени средства), който на практика не се изпълнява към периода на МО.

Забавяне има при 7 приоритета, където съотношението на усвоените средства спрямо планираните в Индикативната финансова таблица е под 30% усвоени спрямо планирани средства.

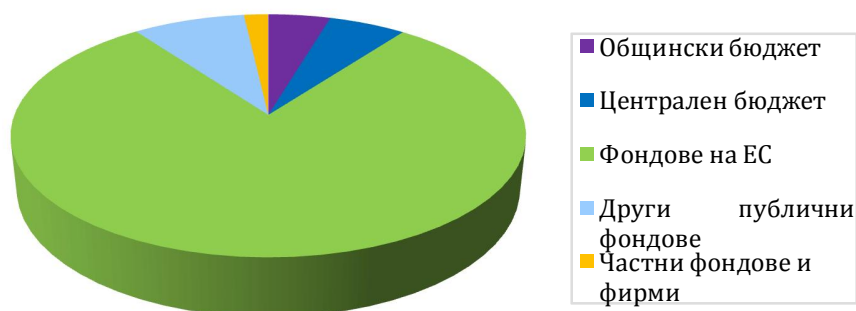
ОСНОВНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ НА ОПР

Основните източници на финансиране на ОПР за периода, обхванат от МО, са представени в таблицата и диаграмата по-долу:

Таблица 13. Източници на финансиране на ОПР – хил.лв.

Източник на финансиране	Общински бюджет и местни публични фондове	Централен бюджет	Фондове на ЕС	Други публични фондове	Частни фирми и фондове	Общо за ОПР
Планов ресурс в хил.лв.	7 940	7 610	75 280	4 050	18 650	113 530
Дял от всички планирани - %	7%	6.7%	66.3%	3.6%	16.4%	100%
Усвоен ресурс - междинна стойност в хил. лв.	4 247	5 166	72 544	7 540	1 682	91 179
Дял от всички усвоени - %	4,6%	5,7%	79,6%	8,3%	1,8%	100%

Фигура №3: Източници на финансиране на ОПР – относителни дялове

Основният финансов инструмент за изпълнение на ОПР за периода обхванат от МО са средствата от фондове на ЕС. Второ място заемат средствата осигурени по линия на други публични фондове, до голяма степен - във фаза на проектна готовност. Трето място заемат средствата осигурени по линия на Централния бюджет. На четвърто място се нареждат средствата, осигурени от Общинския бюджет. Частните компании на територията на общината все още презентират относително малко участие във финансирането на местното развитие. От това може да заключим, че общинската администрация пълноценно се е възползвала от възможностите за финансиране на ключови за територията проекти, с външни за общината финансови източници.

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР

Въпреки, че в предварителната оценка по изпълнението на индикаторите за резултата МО установи, че постигането на **Стратегическа цел 1** от ОПР е изоставащо в рамките на целевия период (неизпълнени 71% от индикаторите или изоставащи от целевата стойност с повече от 75%), реализацията ѝ може да се оцени като значима, предвид на това, че в периода на МО за изпълнението на тази цел **са усвоени общо 45,4%** от планирания за нея финансов ресурс. Налице е постигнат напредък по отношение на преодоляване на негативните тенденции, предизвикани от икономическата и финансова криза в предходния планов период и е създадена добра възможност за продължаване на икономическото развитие на общината в периода до 2020 г.

Извънредно висок напредък МО отбеляза по отношение на П1.2. "Развитие на устойчиво земеделие" - междинните показатели по този приоритет, включително в перспективата за биоземеделско производство и преработвателна индустрия се очертават като най-съществени по значение за икономическото развитие на общината и региона в дългосрочен план.

МО очерта ясно, че основните усилия и ресурси на Общината са вложени в изпълнението на **Стратегическа цел 2**. Изпълнението ѝ в общата рамка на ОПР е много добро и с основание може да се очаква да бъде постигната преди края на плановия период: 60% от индикаторите за резултат са изпълнени, а от планираните средства **72% са усвоените** още към средата на плановия период.

Стратегическа цел 3 по всички показатели е в процес на изпълнение. Усвоените ресурси за нейното изпълнение са малко над **30% от плановите средства**. Ниското равнище на заетост и съответно - високо равнище на безработица остават основното слабо място в развитието на общината. Добре са представени общинските дейности и политики в сферата на образованието и социалните грижи. През периода на МО в общината е създадена надеждна инфраструктурна база и механизми за устойчиво прилагане на социални услуги.

Процесът на изпълнение на **Стратегическа цел 4** е неравномерен и силно контрастен по приоритети. По един от приоритетите на практика няма или не е стартирало изпълнение. Въпреки това, има изгледи целевите стойности да се изпълнят до края на плановия период. Преизпълнението на целевите стойности, което МО отчита за един от приоритетите в рамките на тази цел - П 4.4. "Прилагане на местни интегрирани стратегии за развитие", се дължи на прогнозни развития във връзка с наличието на регионално достъпния ресурс за интегрирано проектно финансиране, договорен от СНЦ - МИГ "Белово, Велинград, Септември".

МО намира за целесъобразно, при евентуална актуализация на Плана преди края на целевия период, формулирането на приоритетите, подкрепящи СЦ 4, да бъде премислено и интегрирано към другите три стратегически цели.

Закъснялото стартиране на мерките и схемите от програмен период 2014 – 2020 г. е дало своето негативно отражение върху усвояването на средствата от външни източници, планирани в Индикативната таблица. То се е отразило главно върху интензитета на инвестициите в развитие на МСП на територията на общината (сравнително слабата степен на усвояване на ресурси по приоритети 1.1. и 1.3.), който, обаче, има шансове да бъде компенсиран чрез участие в предстоящите операции на ОПИК и ДФЗ за периода 2018-2020 година.

Общината, от своя страна, е съумяла да оползотвори почти 100%-ово всички ресурси, договорени по СКФ в предходния планов период и да ги надгради с нови проекти, финансирани от ЕСИФ 2014-2020. Флексибилно и своевременно са утилизирани възможности за привличане на проектно финансиране и от други външни публични фондове, особено в сферата на енергийната ефективност.

Прегледът на проектната подготвеност и социално-икономическия профил на общината към края на 2017 г. дава основания на МО да предвижда с голяма степен на увереност, че до края на 2020 г. би могло да се постигне съответствие между планираните и усвоени средства по Индикативната финансова таблица (дадена в Приложение 1).

ПРОГРАМНО ОСИГУРЯВАНЕ НА ОПР

Община Септември разполага със сериозен по обем и съдържание програмно-стратегически ресурс, систематизиран в следните политики, програми и оперативни планове, подкрепящи реализацията на ОПР:

- Политика за развитието на техническата инфраструктура в община Септември за периода 2014-2020 година, изготвена по проект: „Въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнението на общински политики в

община Септември" Договор №13-13-24/ 13.11.2013 г. по ОПАК 2007-2013, 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики" BG051P0002/13/1.3-07 с бенефициент Община Септември;

- Политика за привличане на инвестиции в Община Септември за периода 2014 - 2020 г.
- Правила и методики за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на политиката за привличане на инвестиции в Община Септември 2014 - 2020 година
- Програма за енергийна ефективност на Община Септември 2016-2018, приета с Решение № 353 взето с Протокол № 14 от редовното заседание на Общински съвет гр.Септември , проведено на 28.06.2016 г.
- Програма за управление на Община Септември 2015 - 2019
- Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2016- 2018
- Годишен план за развитие на социалните услуги за 2017
- Стратегия за развитие на социалните услуги 2016 - 2020
- Стратегия за управлението и разпореждането с общинска собственост за периода 2015 - 2019
- Програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост за 2016 г.
- Програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост за 2017 г.
- Програма за развитие на физическото възпитание и спорта в Община Септември 2012 - 2016
- Общински годишен план за младежта за 2017 година
- Стратегия за развитие на образователната система в община Септември за периода 2016 - 2020
- План за действие на Община Септември (2016-2020) за изпълнение на Стратегията за интегриране на ромите в област Пазарджик (2014-2020)
- План за финансово оздравяване на община Септември 2016-2019

V. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР

ИЗВОДИ

Вземайки предвид данните от таблица №12 по-горе, относителният дял на планираните средства по приоритети на ОПР на община Септември 2014-2020 г., показва че най-голям размер на ресурсите е отреден на Приоритет 2.1 "Изграждане и реконструкция на екологичната инфраструктура", където са алокирани 40 млн. лева, или над 35% от общия ресурс за изпълнение на Плана за целия период.

Много доброто изпълнение на този приоритет, както се вижда от таблицата и от анализа на степента на изпълнение в част III на настоящата МО, заедно с преизпълнението на приоритет 2.4. "Обновяване и благоустрояване на населените места" доказват, че Общината сериозно и фактически преследва визията на ОПР: *"Община Септември – устойчиво развиваща се община с проспериращи жители, с конкурентоспособна местна икономика, привлекателни и достъпни населени места, с чиста околна среда и високо качество на живот"*.

Постигнатите резултати се основават на инициативността на местната власт и на последователно провежданата целенасочена политика за напредъка на общината. В оставащия период до 2020 г. е необходимо да се поддържа активността в привличането на средства чрез проекти от Оперативните програми ПРСР, тъй като те дават възможност за финансиране на широк кръг от дейности, които не могат да бъдат реализирани със средства от общинския и републиканския бюджет.

Въздействието на изпълнението на ОПР е оценено въз основа на информация за постигнатите резултати и създадените продукти. За целта е анализирана връзката между изпълнените проекти и удовлетворените потребности на различни бенефициенти. Промените, настъпили в резултат на изпълнението на ОПР, са засегнали различни общности – земеделски производители, бизнес предприемачи, граждани, ученици, хора в неравностойно положение, гости на общината, общинската администрация и други. В една или друга степен изпълнените проекти са били важни за:

- повишаване на конкурентоспособността на общинската икономика;
- повишаване на производителността и рентабилността на селското стопанство в региона;
- подобряване на енергийната ефективност в жилищния сектор;
- повишаването на атрактивността на територията като туристическа дестинация;
- подобряването на връзката между населените места и с общинския център;
- осигуряването на качествено водоснабдяване и канализация на цялата общинска територия;
- облагородяването на градската среда в общинския център и на средата в другите населени места на общината;
- възстановяване и опазване на околната среда и зелената система в населените места;
- развитие на екологична инфраструктура;
- модернизацията на образователна инфраструктура и образователния процес;
- модернизация на социалната, културна и спортна инфраструктура;
- преодоляването на социалната изолация;
- подобряване на между общинското сътрудничество.

В интерес на обективността трябва да се отбележи, че настъпилите промени в резултат от изпълнението на ОПР до момента са повлияли за решаване на проблемите на общинския център и на останалите 12 населени места. Общинското ръководство е концентрирало усилията си за решаване на проблемите на всичките населени места в общината.

Прегледът на индикаторите и конкретните анализи доказват, че местните власти в лицето на Кмета и Общинския съвет са реализирали значителен брой проекти по оперативните програми и други донорски фондове. Положителна и позитивна реакция на Общината се наблюдава чрез финансиране, или съфинансиране от общинския бюджет. От което следва да се направи заключение, че липсват радикални и същностни пропуски, използвани са и допълнителни възможности, което е обективно доказателство за адаптивността на представителите на местната власт. В същото време продължителността на преговорите с ЕС за Втория програмен период, отварянето на различните мерки по оперативните програми с около двегодишно закъснение, са обективни и непреодолими пречки за Община Септември. С тези обстоятелства се обясняват известни закъснения в изпълнението на някои приоритети.

ПРЕПОРЪКИ

(1) По въпроса за необходимостта от актуализация на ОПР:

С оглед на всички констатирани резултати и (най-често формални) несъответствия на междинни стойности спрямо планираните цели, както и от гледна точка на оптимизиране на логическата рамка на ОПР, което би позволило по-конкретен, обозрим и ефикасен механизъм, както за мониторинг, така и за подобрене на самото изпълнение, МО препоръчва да се *направи актуализация на Плана преди края на отчетния период*. Системата от индикатори трябва да се опрости, като същевременно се прецизира по съдържание и обхват.

МО намира за целесъобразно, при евентуална актуализация на Плана преди края на целевия период, формулирането на приоритетите, подкрепящи СЦ 4, да бъде премислено и интегрирано към другите три стратегически цели.

(2) По изпълнението на отделни приоритети и мерки от ОПР:

- Във връзка с изпълнението на Приоритет 2.5., МО препоръчва на Общината да обърне внимание на една силно атрактивна за малките общини в България възможност за подобряване на телекомуникационната свързаност на общината в най-близко бъдеще, свързана с инициативата на Европейската комисия **WiFi4EU**. Информация за нея е публикувана в следния линк:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/wifi4eu-bezplaten-internet-za-evropeycite>

- Въпреки, че МО отчита 100% изпълнение на индикатор 11, доколкото към 2017 година официалната уебстраница на Община Септември наистина е подсигурана с нормативното публично съдържание, което при това се актуализира редовно на ежедневна база, МО препоръчва спешно да се вземат мерки за обновяване на дизайна и уеб-архитектурата на сайта, с цел постигане на нормален съвременен стандарт на визия и четивност.
- Изоставането по едната от ключовите мерки на П 2.2. - "междуселищната пътна мрежа от общинско и регионално значение" има шанс да се компенсират до края на плановия период, поради наличие на проектна готовност. За целта, обаче, е необходимо и препоръчително Общината да прегледа отхвърлената от ДФЗ проектна документация във връзка с качествените ѝ характеристики и да потърсят в спешен порядък алтернативни възможности за финансиране на общинската междуселищна пътна мрежа. Съществува актуалната опция да се ползват финансови инструменти на ЕФСИ, особено ако общината предприеме стъпки за коопериране на своята инвестиционна инициатива с близко разположени общини на регионален принцип.
- Дефицитът по приоритет 1.4. "Развитие на местен туристически продукт" би могъл да се разреши с добре подготвен проект по предстоящата покана на ОПРР, Приоритетна ос 6 „Регионален туризъм“. Средствата са алокирани във „Фонд за градско развитие“ (ФРГ), който има за цел да подобри достъпа до финансиране на проекти. Фондът се фокусира върху градско развитие, енергийна ефективност, туризъм и културно наследство, изграждане и подобряване на техническа, спортна и културна инфраструктура.МО препоръчва фонда да се адресира с проект за експонирането и социализацията на античния кастел Пистирос или с проект за анимиране на теснолинейната железница Септември - Добринище.
- Общо по различни мерки, свързани с изпълнението на ОПР би могло да се насочи внимание към сравнително нови финансови инструменти, като Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ), който е в основата на Плана за инвестиции ("План Юнкер") в рамките на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) от 2015 г. насам. Този финансов инструмент мобилизира допълнителни инвестиции в реалната икономика в области като инфраструктура, образование, научни изследвания, иновации, възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност. В неговия фокус попадат също така МСП и дружествата със средна пазарна капитализация (с 250 до 3000 служители). ЕФСИ е насочен към проекти, които, наред с останалите цели, ще насърчават създаването на работни места,

дългосрочния растеж и повишаването на конкурентоспособността. Фондът ще подпомогне икономическите сектори, където общинска администрация не може да въздейства директно.

- Други мащабни финансиращи схеми за градско, регионално и местно развитие чрез технологични иновации (с "малки грантове" на стойност 2,5 - 4 млн. евро за проект), със 100% пропорция на БФП за публични власти, са отворени по най-голямата хоризонтална програма на ЕС "Хоризонт 2020" - тези покани, обаче, са по условие адресирани към международни мрежи и партньорства на институции и/или организации от три различни държави-членки на ЕС. Коеито е добър стимул за насърчаване на международното сътрудничество за Община Септември.

(3) По проблема за оптимизиране на организация на системата за наблюдение на ОПР:

3.1. Матрица на индикаторите за резултат по СЦ, заложен в ОПР:

- Прави впечатление доста неравномерното изпълнение на заложените индикатори за резултат от прилагането на Стратегическите цели - близо половината (12 броя) от тях не постигат целевите стойности, заложен в ОПР, а в повечето случаи междинната стойност дори е значително под базовата. Общата препоръка на МО е да бъде преосмислено както съдържанието на някои от тях, така и - в други случаи, целевите стойности. МО препоръчва при последваща актуализация на ОПР от матрицата да отпаднат индикатори (11), (16), (17) и (18).
- Индикатор 11 "Намалени вредни емисии от модернизирания транспортна инфраструктура" е единственият в цялата система за мониторинг на Плана, за който не беше възможно да се открият и минимални данни за периода на МО. Според общинската "Програма за енергийна ефективност" (2016-2018 г.) общата екологична оценка на транспортната система е добра. Отделяните вредни емисии са минимални. Затова МО предлага този индикатор да отпадне от таблицата за наблюдение на резултат при евентуална актуализация на ОПР. Той не е достатъчно показателен за специфичните екологични характеристики на общината.
- Според МО, няколко от индикаторите "за резултат" са твърде амбициозни, с оглед на обективната възможност която и да било общинска администрация да въздейства пряко (количествено) на динамиката на стойностите, заложен за измерване в тях - например, по отношение на прираста на населението, броя нефинансови предприятия, броя пътно-транспортни произшествия, броя на убитите в тях. Такива количествени индикатори следва да се преосмислят в една бъдеща актуализация на ОПР.

3.2. Матрица на индикаторите за продукт по приоритетите, заложен в ОПР:

- Матрицата за мониторинг на продуктите по Приоритет 1.4. показва добра степен на изпълнение по два от индикаторите, но МО намира, че формулировката на самите индикатори по този ключов приоритет не отразява особено адекватно реалния потенциал за развитие на общинската икономика в този сектор. Общината може да подобри механизмите си за събиране на данни от сектора на туризма. Необходимо е да се внесе индикатор за нарастване на броя нощувки в местата за настаняване и, задължително съобразно поетите ангажименти на страните-членки на ЕС към EUROSTAT - индикатор за броя пренощували чужденци.
- Въпреки че по индикатор 12 не е стартирало изпълнение, МО намира за целесъобразно той да бъде запазен до края на целевия период при евентуална актуализация на ОПР.
Обособяването на местен туристически продукт и бранд ще стимулира алтернативна заетост на населението и би повишило добавената стойност на икономиката в общината. В тази връзка е желателно изработването и прилагането на общинска стратегия за развитие на туризма или поне - разработката на концепция и оперативен план до края на програмния период.
- Индикатор 27 "Изградени/реконструирани улици" е разписан под Приоритет 2.4 в таблицата на ОПР за мониторинг на продукт, но е препоръчително при последваща актуализация да бъде преместен в Приоритет 2.2., в съответствие с логиката на планираните, и по двата приоритета, мерки.
- МО препоръчва да се преосмисли целевата стойност на индикатор 19 при последваща актуализация на ОПР. с оглед на съществуващия риск не бъде осигурено достатъчно скоро необходимото финансиране от 5,661 млн. за проекта за реконструкция и рехабилитация на общо близо 17 км участъци от междуселищните общински пътища, съоръжения и принадлежности към тях.
- Индикатор 27 "Изградени/реконструирани улици" по смисъла и логиката на приоритетите, внесени в рамката на ОПР, не би следвало да се отчита в Приоритет 2.4. и съответно трябва да се прехвърли в Таблицата на индикаторите за продукт под Приоритет 2.2."Транспортна инфраструктура".
- МО препоръчва въвеждането на индикатор "Рехабилитирани/създадени зелени площи" с мярна единица "кв. метра" към Приоритет 2.4 в Таблицата за наблюдение на продукт на ОПР. Тази, наглед чисто формална промяна, би довела до необходимост за редовно и своевременно актуализиране на общинския регистър на зелените площи, във връзка с всяка инфраструктурна интервенция, предприета от общината за облагородяване на територията, и до точна

осведоменост за реалния размер на озеленените площи, което респективно влияе на множество измерими фактори, свързани с устройството на територията и околната среда, обезпечаваша както местната, така и всяка друга публична власт, с необходимите условия за качествено и ефективно управление. В допълнение, това ще оптимизира и отчитането на нарастването на зелената система по индикатор 12 от матрицата за резултат от прилагането на СЦ.

- МО препоръчва индикатор 28 за продукт, по който се отчита неизпълнение, да се запази при последваща актуализация на ОПР, но след като целевите стойности и свързаните с тях срокове се консултират с МТИТС, ИА ЕСМИС и операторите на телекомуникации.
- МО препоръчва, с оглед на реалистичната перспектива за постигане на заложените целеви стойности на индикаторите по ПЗ.2., те да бъдат премислени в евентуална последваща актуализация на ОПР във връзка с наличните ресурси за обезпечаване на действието.
- Междинната стойност по индикаторите за продукт 41 и 42 ясно показва, че и в двата индикатора по Приоритет 4.1. са предвидени необективно преценени целеви стойности. МО препоръчва тези стойности да се преразгледат с една доза реализъм при последваща актуализация на ОПР: (41) Брой обучения на служители на Община Септември - изоставаща степен на изпълнение 10% ???; (42) Брой служители, преминали обучение - преизпълнение на 400% ???

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Таблица 14 : Ресурсна обезпеченост на ОПР - синтетична сравнителна таблица с целевите и усвоените ресурси по приоритети и източници на финансиране

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
Приоритет												

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
Общо ОПР по източници - целева стойност	7 790 000	150 000	7%	7 610 000	6.7 %	75 280 000	66.3 %	4 050 000	3.6%	18 650 000	16.4 %	113 530 000
Общо ОПР по източници - междинна стойност	4 247 143	0	4,6%	5 165 847	5,7 %	72 543 904	79,6 %	7 539 365	8,3%	1 682 383	1,8%	91 178 642
Приоритет 1.1 Инвестиции в технологична модернизация и внедряване на иновации в местната индустрия												
П 1.1. Целева стойност в лева	70 000	0		0		9 200 000		0		6 800 000		16 070 000
П 1.1. Междинна стойност в лева	0	0		0		2 847 425		2 000 000		1 682 383		6 529 808
Приоритет 1.2 Развитие на устойчиво земеделие												
П 1.2. Целева стойност в лева	200 000	100 000		100 000		8 000 000		0		7 400 000		15 800 000
П 1.2. Междинна стойност в лева	23 988	0		0		14 208 436		0				14 232 524
Приоритет 1.3 Насърчаване на предприемачеството и промотиране на местния потенциал												
П 1.3. Целева	330 000	0		100 000		2 700 000		0		2 250 000		5 380 000

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
стойност в лева												
П 1.3. Междинна стойност в лева	0	0		0		247 237		0		0		247 237
Приоритет 1.4 Формиране на местен туристически продукт												
П 1.4. Целева стойност в лева	30 000	0		10 000		530 000		0		200 000		770 000
П 1.4. Междинна стойност в лева	4615	0		0		353 237				0		357 852
Приоритет 2.1 Изграждане и реконструкция на екологичната инфраструктура												
П 2.1. Целева стойност в лева	3 000 000	0		2 000 000		35 000 000		0		0		40 000 000
П 2.1. Междинна стойност в лева	2 321 013	0		0		15 545 297		3 000 000		0		20 866 310
Приоритет 2.2 Модернизация на транспортната инфраструктура												
П 2.2.	2 000 000	0		0		20 000		0		0		22 000

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
Целева стойност в лева						000 лв						000
П 2.2. Междинна стойност в лева	555 175	0		1 680 086		23 927 600		0		0		26 162 861
Приоритет 2.3 Развитие на социалната инфраструктура												
П 2.3. Целева стойност в лева	1 600 000	0		100 000		6 000 000		0		0 лв		7 700 000
П 2.3. Междинна стойност в лева	130 054			0		4 487 846		0		0		4 617 900
Приоритет 2.4 Обновяване и благоустрояване на населените места												
П 2.4. Целева стойност в лева	650 000	0		0		5 500 000		0		0		6 150 000
П 2.4. Междинна стойност в лева	514 922	0		324 800		8 132 055		2 539 365		0		11 511 222
Приоритет 2.5 Комуникационна инфраструктура												

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
П 2.5. Целева стойност в лева	0	0	0%	500 000	50%	500 000	50%	0	0%	0 лв	0%	1 000 000
П 2.5. Междинна стойност в лева	0	0		30 000		0		0		0		30 000
Приоритет 2.6 Устройствено планиране на територията												
П 2.6. Целева стойност в лева	20 000	0		550 000		0		0		0		570 000
П 2.6. Междинна стойност в лева	0			63 000		0		0		0		63 000
Приоритет 3.1 Модерно, достъпно и ефективно образование												
П 3.1. Целева стойност в лева	520 000	0		2 250 000		1 200 000		0		0		3 970 000
П 3.1. Междинна стойност в лева	226 004			1 571 327		334 625		0		0		2 131 956
Приоритет 3.2 Постигане на по-висока и по-качествена заетост												

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял %	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
П 3.2. Целева стойност в лева	700 000	0	31.9 %	1 050 000	48.1 9%	5 000 000	231.40%	2 100 000	95.9 5%	2 000 000	92.5 6%	10 850 000
П 3.2. Междинна стойност в лева	105 879	0		306 232		0		0		0		412 111
Приоритет 3.3 Интегрирани социални услуги												
П 3.3. Целева стойност в лева	500 000	0		900 000		1 500 000		1 500 000		0		4 400 000
П 3.3. Междинна стойност в лева	279 896	0		404 941		785 281		0		0		1 470 118
Приоритет 4.1 Укрепване на институционалния и административен капацитет												
П 4.1. Целева стойност в лева	100 000	0		300 000		500 000		400 000		0		1 300 000
П 4.1. Междинна стойност в лева	12 240	0		0		247 520		0		0		259 760
Приоритет 4.2 Повишаване ефективността на публичните услуги за гражданите и бизнеса												

ОПР	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
	Общински бюджет	Местни публични	Общ дял	Централен	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
П 4.2. Целева стойност в лева	20 000	0		200 000		100 000		0		0		320 000
П 4.2. Междинна стойност в лева	73 357	0		0		0		0		0		73 357
Приоритет 4.3 Местно сътрудничество и трансфер на добри практики												
П 4.3. Целева стойност в лева	30 000	40 000		150 000		100 000		100 000		30 000		450 000
П 4.3. Междинна стойност в лева	0	0		0		EPLACE 3848		0		0		3848 +
Приоритет 4.4 Прилагане на местни интегрирани стратегии за развитие												
П 4.4. Целева стойност в лева	50 000	50 000		50 000		50 000		50 000		0		250 000
П 4.4. Междинна стойност в лева	0	0		0		30% от 7 362 594		0		x		2 208 778

ПРИЛОЖЕНИЕ 2 : СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ И ФИГУРИТЕ

ПРИЛОЖЕНИЕ 3: СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

Приет с Решение № 943 взето с Протокол № 49 от редовно заседание на Общински съвет гр. Септември, проведено на 28.03.2018 г.